Извештај о раду за 2023.годину

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ОДОЈЧАДИ, ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ
Звечанска

I ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О УСТАНОВИ ЗА СМЕШТАЈ

НАША МИСИЈА

ЦЕНТАР ЗА ДЕЦУ И ПОРОДИЦУ СА РАЗВИЈЕНИМ СИСТЕМОМ СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИХ ПРОГРАМА И УСЛУГА ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ И ДЕЦИ КОЈА СУ ТРЕНУТНО ИЗДВОЈЕНА ИЛИ СУ У РИЗИКУ ОД РАЗДВАЈАЊА И КОЈОЈ ПОРОДИЦА НЕ МОЖЕ ДА ОБЕЗБЕДИ ОДГОВАРАЈУЋУ ЗАШТИТУ, А У ЦИЉУ АФИРМИСАЊА ПОРОДИЧНОГ ЖИВОТА И САМОСТАЛНОСТИ.

ЗОРАН МИЛАЧИЋ
ДИРЕКТОР

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ОДОЈЧАДИ, ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ ЈЕ УСТАНОВА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ КОЈА КРОЗ УСЛУГЕ СМЕШТАЈА ЗБРИЊАВА ДЕЦУ И МЛАДЕ ЧИЈЕ ЈЕ ПРАВО НА ЖИВОТ У ПОРОДИЦИ УГРОЖЕН. КАПАЦИТЕТ ДОМСКОГ СМЕШТАЈА (0-26 ГОДИНА) ЈЕ 184 МЕСТА, СТАЦИОНАРНОГ (0 – 18 ГОДИНА) 180 МЕСТА, МАЛЕ ДОМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ (0-18 ГОДИНА) – 11 МЕСТА, УСЛУГЕ ПРИХВАТИЛИШТА И ПРИХВАТНЕ СТАНИЦЕ (0-18 ГОДИНА) 62 МЕСТА И МАЈКИ И ТРУДНИЦА (20) СА ДЕЦОМ (20).

УСТАНОВА РАЗВИЈА ПРОГРАМЕ И УСЛУГЕ КОЈЕ ИМАЈУ ЗА ЦИЉ ПРЕВЕНЦИЈУ ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ И ИЗДВАЈАЊА ДЕЦЕ ИЗ ПОРОДИЦЕ, КАО ШТО СУ НАЦИОНАЛНА ДЕЧИЈА ЛИНИЈА (НАДЕЛ), БЕНЕФИЦИРАНО СТАНОВАЊЕ, ПОРОДИЧНИ САРАДНИК, ЦЕНТАР ЗА РАНИ РАЗВОЈ ИМПУЛС, САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА ДЕЦУ И ПОРОДИЦУ, ЈЕДИНИЦЕ ЗА ПОДРШКУ ДЕЦИ ЖРТВАМА/СВЕДОЦИМА У СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА, РОДИТЕЉСКИ ТЕЛЕФОН, СОС ТЕЛЕФОН ЗА ЖЕНЕ СА ИСКУСТВОМ НАСИЉА, СИГУРНИ СНАТ, ОНЛИНЕ САВЕТОВАЛИШТЕ.

У ОКВИРУ СВОЈЕ ОСНОВНЕ ДЕЛАТНОСТИ, УСТАНОВА КОРИСНИЦИМА ПРУЖА И УСЛУГЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ КОЈЕ ОБУХВАТАЈУ ОПШТУ И СТРУЧНУ МЕДИЦИНСКУ ПРАКСУ, КАО И СТОМАТОЛОШКУ ПРАКСУ.

У УСТАНОВИ ЈЕ ЗАПОСЛЕНО 289 РАДНИКА - 215 СТРУЧНИХ РАДНИКА И САРАДНИКА, 11 РАЧУНОВОДСТВЕНИХ И АДМИНИСТРАТИВНИХ РАДНИКА И 63 ТЕХНИЧКОГ ОСОБЉА. ЦЗОДО ЈЕ ОРГАНИЗОВАН У 11 РАДНИХ ЈЕДИНИЦА, КОЈЕ СПРОВОДЕ СВОЈЕ ДЕЛАТНОСТИ У 7 ОБЈЕКАТА КОЈИ СУ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНА САВСКИ ВЕНАЦ, ВОЖДОВАЦ И ВРАЧАР.

1. ОРГАНИЗАЦИЈА

Центар за заштиту одојчади, деце и омладине је организован кроз једанаест организационих јединица, од којих је девет у функцији пружања непосредне заштите и смештаја за 508 деце и 20 мајки, што чини пројектовани капацитет.

Уредбом о мрежи установа социјалне заштите и Статутом Центра, предвиђене су следеће радне јединице, корисничке групе и капацитети:

Радна јединица Стационар – деца и млади без родитељског старања и деца и млади са сметњама у развоју (80места)

Радна јединица Интензивна подршка – деца и млади без родитељског старања, и деца и млади са сметњама у развоју (150 места)

Радна јединица Матерински дом – заштита и збрињавање трудница и мајки са децом (40 места = 20 деце+20 мајки и трудница)

Радна јединица Јован Јовановић Змај – деца и млади без родитељског старања и деца и млади са сметњама у развоју (48 места)

Радна јединица Дринка Павловић – деца и млади без родитељског старања и деца и млади са сметњама у развоју (48 места),

Радна јединица Моша Пијаде – деца и млади без родитељског старања и деца и млади са сметњама у развоју (48места),

Радна јединица Драгутин Филиповић Јуса– деца и млади без родитељског старања и деца и млади са сметњама у развоју (12 места).

Радна јединица Дом за младе – деца и млади без родитељског старања и са сметњама у развоју (40 места). Расформирана марта 2018. због адаптације објекта за пружање социјално-здравствене услуге. Од 2019.овај објекат користи РЈ Матерински дом.

Радна јединица Телефонске линије – СОС дечији телефон, СОС телефон за жене са искуством насиља и Родитељски телефон, – деца и млади којима је потребна подршка, одрасли забринути за децу; жене са искуством насиља.

Радна јединица општи и заједнички послови – организовање послова од општег и заједничког интереса и координација рада на нивоу Установе (правни, кадровски, аналитички, економско-финансијски, административни и технички послови).

Наведени капацитети смештаја (за РЈ Стационар и РЈ Интензивна подршка) нису у складу са стварним стањем и прописаним минималним стандардима, па се код надлежног Министарства заговара њихова измена.

Осим редовних и ванредних санитарних надзора од стране Републичке санитарне инспекције, у току 2023. године од стране Државне ревизорске институције је вршена контрола пословања ЦЗОДО за 2022.годину. Налаз је коректан и осим техничких ствари није било значајнијих примедби. Такође у Дому Јован Јовановић Змај спроведен је ванредни инспекцијски надзор Министарства РЗБСП поводом покушаја суицида једне кориснице. Добијена је препорука да се у интерне акте установе уведе корак обавезног извештавања Министарства о инцидентним ситуацијама што и јесте пракса у установи. Препоруке су усвојене и већ се поступа по њима.

Радне јединице: Стационар, Интензивна подршка и Прихватилиште за децу од 0 до 3 године, представљају организациону целину коју функционално обједињују руководилац, главна сестра, пратеће техничке службе – вешерај и млечна кухиња, као и укупни кадровски потенцијал.

За функционисање радних јединица задужена су два координатора – један за РЈ Интензивна подршка, а други координатор за РЈ Стационар и Прихватилиште Стационара.

Право на привремени смештај деце у прихватилишта и прихватну станицу је у надлежности Града Београда и реализује се у оквиру три организационе целине са јасно дефинисаним узрасним групама укупног капацитета 62 места:

Прихватилиште Стационара, за хитан и краткотрајан пријем деце на узрасту од рођења до 3 године старости (30 места).

Прихватна станица при РЈ Драгутин Филиповић Јуса за хитан и краткотрајан пријем деце узраста од 3 до 7 година (12 места).

РЈ Прихватилиште за ургентну заштиту деце од злостављања и занемаривања - за децу узраста од 7 до 18 година (20 места).

Органи установе који врше руковођење, управљање и надзор над радом и пословањем установе су:

Директор, Управни одбор и Надзорни одбор. Одбори се сазивају према потреби и у претходној години је одржано 13 седница УО (12 онлине и 1 уживо) и 1 седнице НО (3 уживо).

Значајна стручна тела на нивоу Центра су Колегијум, Програмски савет и Стручни савет, чији састанци се одржавају једном месечно.

Колегијум је стручно-организационо тело које води директор и на коме се у сарадњи са руководиоцима радних јединица креира пословна политика Центра.

Програмски савет осмишљава програмску оријентацију установе, разматра и анализира извршење програмских задатака и сл.

Стручни савет установе бави се унапређењем услова заштите корисника на основу систематског праћења појава, проблема и новина у области социјалне заштите и чине га представници свих радних јединица.

Стручна већа радних јединица разматрају актуелна организациона и стручна питања важна за функционисање РЈ.

Свакодневна размена информација о актуелном стању у радним једницама између представника РЈ, правне, кадровске, финансијске службе и директора одвија се и путем вибер групе Одговорни Звечанска. Тимови РЈ и одељенске сестре извештавају руководиоце, а руководиоци директора.

2. ТРАНСФОРМАЦИЈА УСТАНОВЕ

Основни циљеви Центра су побољшање услова и квалитета живота деце која су на смештају и спречавање даље институционализације развојем услуга подршке породици. Планом трансформације установе предвиђено је:

- смањивање броја корисника на смештају и повећање броја корисника који живе у породици/заједници
- смањивање дужине боравка деце на смештају
- смањивање институционалне културе већим укључивањем породице и инклузијом корисника у заједницу
- пружање услуга смештаја у мањим стамбеним јединицама у заједници
- развој услуга заштите за децу са посебним изазовима.

У последње две године, нарочито у 2023.години долази до повећаног броја захтева за институционални смештај и смештај у прихватилишта, повећаног броја реализованих пријема, повећаног броја укупно збринутих корисника, повећаног броја деце од 0-3 године на смештају. Истовремено бележимо отежан отпуст (у неким услугама стопиран нпр.МДЗ), смањивање броја отпуста у породично окружење - најмањи број и удео отпуста у хранитељске породице и број усвојења у последњих пет година.

На крају 2023.године - капацитети у РЈ домске и стационарне заштите су попуњени од 90% (домови и РЈ Интензивна подршка) до 100% (МДЗ) или преко капацитета (РЈ Стационар).

Капацитети за хитно збрињавање деце предшколског узраста су константно попуњени или раде преко капацитета од августа (Прихватна станица) тј. октобра 2022.године (Прихватилиште за децу од 0-3 године). Са представницима Секретаријата за социјалну заштиту Града Београда је разматрано проширење капацитета за пружање ове услуге, јер су постојећи капацитети евидентно недовољни за потребе вишемилионског града.

На дан 31.12.2023.године једине РЈ у којима има више слободних места за смештај су РЈ Матерински дом и РЈ Прихватилиште за ургентну заштиту деце од злостављања и занемаривања.

Хитно је потребно да доносиоци одлука у складу са циљевима Стратегије деинституционализације Владе РС пруже системску подршку развоју и обезбеде стабилно финансирање услуга оријентисаних на заустављање континуираног уласка деце у систем. Потребан је снажан развој услуга подршке породицама које имају за циљ превенцију издвајања деце и развој ванинституционалних облика заштите.

Такође, неопходан је прекид неповољних трендова у породичном смештају, који последњих година нема слободне адекватне хранитељске породице (не само за специјализовано хранитељство) него и за збрињавање деце на најранијем узрасту до три године.

С обзиром на различите категорије корисника које збрињавамо потребно је да се:

- поштује забрана смештаја деце узраста до три године у установи
- деца не остају на смештају сувише дуго и без јасног плана сталности
- поштује да деца са сметњама у развоју не могу бити у истој групи (објекту) са пунолетним особама са инвалидитетом
- повећа број алтернативних породица (хранитељских, сродничких, усвојитељских) посебно за децу са развојним, органским, психичким и понашајним тешкоћама, децу ромског порекла, децу са већим бројем сиблинга)
- повећа број малих домских заједница
- развијају услуге и програми за децу са израженим проблемима у понашању
- развијају услуге за децу и младе са изразито угрожавајућим понашањем са комбинованим социјално - здравственим проблемима
- развијају услуге становања уз подршку за младе са инвалидитетом
- развијају услуге подршке за младе који напуштају заштиту.

Центар за заштиту одојчади, деце и омладине од 2000.године креира иновативне програме и ванинституционалне услуге које организује из сопствених ресурса, пројектних или донаторских средстава. Тренутно се на овај начин реализују услуге Дневног третманског центра ИМПУЛС, НАДЕЛ-а, РОДИТЕЛ-а, Саветовалишта за децу и породицу и Онлајн Саветовалишта.

Неке од услуга нису ушле у систем редовног финансирања због чега је њихова реализација прекинута. Ове услуге доказано превенирају издвајање деце деце из породице, доприносе повратку деце у породично окружење, унапређују квалитет живота чланова породице (услуга Породични сарадник) и штите децу од секундарне виктимизације у судским поступцима (Јединица за подршку деци жртвама/ сведоцима у сусдким поступцима).

Социјално – здравствена услуга за коју је 2017.године креиран програм за третмански рад са децом са изразито изазовним понашањем и један од објеката реновиран у те сврхе није до данас покренута иако за ову категорију корисника нема адекватне услуге у систему, а имамо константно захтеве за пријем (Смештај уз третман за децу и младе без родитељског старања са изразито изазовним понашањем). Током 2023.године од стране Министарства је обновило интересовање за покретање ове услуге.

У наредној години, приоритетни задаци су запошљавање недостајућег кадра, реконструкција објеката, побољшање услова живота деце на смештају и обезбеђивање одрживости услуга подршке деци, младима и породицама.

II УСЛУГЕ ДОМСКОГ СМЕШТАЈА И СМЕШТАЈА УЗ ИНТЕНЗИВНУ ПОДРШКУ

Број корисника у институционалној заштити у току и на крају године је за 14% већи него претходне године. Број пријема у свим радним јединицама је повећан, а у домској заштити је повећан 33%. (Табела 1). У све три РЈ домске заштите током 2023.године је примљена по 1,5 - 2 нове матичне групе деце. У Дому Дринка Павловић формирана је нова матична група деце предшколског узраста.

Табела 1. **Услуга домски смештај и смештај уз интензивну подршку**

Радна јединица	Капацитет	Број корисника у току 2022.г.	Број корисника у току 2023.г.	Нови корисници у 2023.години	Број корисника на дан 31.12.2023.г.
РЈ Интензивна подршка	150	137	134	19	118
РЈ Стационар	80	45	50	18	36
РЈ Јован Јовановић Змај	48	38	53	19	43
РЈ Дринка Павловић	48	42	46	24	43
РЈ Моша Пијаде	48	40	50	18	42
РЈ Дом за младе	40	0	0	0	0
Укупно	**339**	**302**	**345**	**98**	**282**

1. СОЦИОАНАМНЕСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ КОРИСНИКА

1.1. УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА У ИНСТИТУЦИОНАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Током 2023.године у институционалној заштити је збринуто 345 корисника:

- 185 деце у стационарној заштити и
- 160 деце и младих у домској заштити

На дан 31.12.2023.године на смештају у институционалној заштити било је 282 деце и младих:

- 154 у стационарној заштити и
- 128 у домовима установе.

1.2. СТАРОСТ И ПОЛ КОРИСНИКА

Према полној структури – збринуто је нешто више корисника мушког пола (51%). Сваки пети корисник је предшколског узраста или је пунолетан, 32% корисника је основношколског узраста, а сваки четврти је средњошколског. (Табела 2).

Табела 2. **Структура корисника домског смештаја према узрасту и полу у 2023.г.**

Узраст	Мушки		Женски		Укупно	
	Укупно у 2023.г.	Број на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Број на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр. на дан 31.12.2023.г.
0 – 2	19	18	17	16	36	34
3 – 5	28	21	12	10	40	31
6 – 14	61	54	51	43	112	97
15 – 17	34	29	48	39	82	68
18 – 25	35	25	40	27	75	52
26 и више						
Укупно	**177**	**147**	**168**	**135**	**345**	**282**

1.2.1. КОРИСНИЦИ РОМСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ

Деца и млади ромске националности чине 36% укупног броја корисника на институционалном смештају. У РЈ Стационар 41% корисника су Роми.

У домовима је 48% деце ромске националности (највише у РЈ Дом Дринка Павловић - 54%, РЈ Дом Моша Пијаде - 49%, РЈ Дом Јован Јовановић Змај - 40%), а у стационарној заштити свако четврто дете (најмање у РЈ Смештај уз интензивну подршку - 21% деце).

Подаци говоре о великој заступљености деце и младих ромске националности на институционалном смештају у установи, као и у укупном броју корисника система социјалне заштите у односу на њихову заступљеност у општој популацији Србије (удео 2,1%)[1]

[1] Попис становништва, домаћинстава и станова 2011, Књига 1: Национална припадност, Републички завод за статистику, Београд, 2012.

1.3. РАЗЛОГ СМЕШТАЈА

Околности које претходе и доводе до смештаја у установу су специфичне за сваког коринсика. Ипак, доминантан разлог смештаја у институционалну заштиту је неадекватно родитељско старање – за више од половине корисника (52%), а за сваког петог корисника (21%) – немогућност родитеља да одговоре на здравствене потребе детета. У категорији остали разлози – је у 20 случајева напуштање и у 14 одбацивање детета одмах по рођењу. Насиље над дететом је разлог смештаја за 4% корисника, а спреченост родитеља да врше родитељско право за 6% корисника (Табела 3.).

Табела 3. **Деца и млади корисници домског смештаја у 2023.г. према разлогу смештаја**

Разлог смештаја	М	ж	Укупно
Родитељи умрли	6	7	13
Родитељи непознати			
Родитељи делимично лишени родитељског права			
Родитељи потпуно лишени родитељског права			
Родитељи лишени пословне способности/нису стекли пословну способност	4	2	6
Родитељи спречени да врше родитељско право (одлужење затворске казне, болничко лечење, тешке болести, душевна обољења ...)	9	13	22
Неадекватно родитељско старање	97	85	182
Насиље над дететом	5	8	13
Родитељи нису у могућности да одговоре на здравствене потребе детета	36	38	74
Остали разлози	20	15	35
Укупно	**177**	**168**	**345**

У домској заштити је 80% деце смештено због неадекватног родитељског старања, а по 10 деце због насиља, смрти родитеља или спречености да врше родитељско право. У стационарној заштити је немогућност родитеља да одговоре на здравствене потребе детета узрок смештаја за 40% деце, а неадекватно родитељско старање за 30% деце.

Лишавање родитеља родитељског права не сматрамо за разлог смештаја, већ за породично-правну санкцију која је разлог чињења (злоупотреба родитељског права) или нечињења (грубог занемаривања родитељског права), па га посматрамо као посебно обележје.

1.4. ДУЖИНА БОРАВКА

На крају 2023.године половина 36% деце и младих у установи борави дуже од 5 година, по 32% корисника борави од 2 – 5 година или је на институционалном смештају краће од 1 године. Просечна дужина боравка корисника на институционалном смештају је смањена у свим РЈ (са 4,2 на 3,8 година). (Табела 4).

Табела 4. **Структура корисника домског смештаја према дужини боравка у установи**

Дужина боравка	Број корисника на дан 31.12.2023.г.		
	м	ж	Укупно
до 6 месеци	30	27	57
7 месеци – 1 година	17	18	35
1 – 2 година	27	16	43
3 – 5 година	25	22	47
6 – 10 година	20	19	39
11 – 19 година	24	30	54
20 и више година	4	3	7
Укупно	**147**	**135**	**282**

Најкраће бораве деца у РЈ Стационар (1,7 година). У РЈ Смештај уз интензивну подршку просечна дужина боравка је 8,8 и 60% деце борави дуже од 5 година, док је 2021. било 2/3 корисника и просечна дужина 9,9 година. У домовима је 2021. просечна дужина боравка била 4,5 година, а 2023. је 2,9 година. На крају године је у РЈ домске заштите по 21 - 37% кориника који су примљени у претходних 6 месеци и који су још увек у процесу адаптације што захтева додатно ангажовање и подршку запослених да се новопримљена деца добро уклопе и прихвате од стране других корисника и при том не наруши кохезија постојећих група.

1.5. ДЕЦА ДО ТРИ ГОДИНЕ НА ДОМСКОМ СМЕШТАЈУ

У РЈ Стационар и РЈ Интензивна подршка боравило је 36 деце млађе од три године. Уколико се уброје и деца која су почетком 2023.године улазила у ову узрасну категорију (у обе РЈ још 14 деце током 2023. навршило трећу годину живота) онда се број деце млађе од три године која су боравила на домском смештају повећава на 50 деце – што је највише у последњих пет година. Такође, од ових 50 деце, њих 63% је пре домског смештаја боравило најмање 6 месеци у Прихватилишту Стационара, тако да је већина од рођења на смештају. Поред забране смештаја у дом (осим уз посебно оправдане разлоге и сагласност Министарства), закон[3] ограничава и дужину смештаја до 2 месеца – што је реализовано само у случају два детета, која су још увек на смештају (Табела 5).

[3] Закон о социјалној заштити, Службени гласник РС бр.24/2011, члан 52.

Табела 5. **Број деце до навршене 3 године према дужини боравка у установи**

Дужина боравка	Број деце до 3 године у 2023.г.			Број деце до 3 године на дан 31.12.2023.г.		
	м	ж	Укупно	м	ж	Укупно
0 - 2 месеца		2	2		2	2
3 - 6 месеци	6	7	13	6	6	11
7 - 12 месеци	4	3	7	3	3	6
1 - 2 године	5	4	9	5	4	9
преко 2 године	4	1	5	4	1	4
Укупно	**19**	**17**	**36**	**18**	**16**	**34**

Током 2023.године је отпуштено само двоје деце млађе од 3 године из РЈ Стационар – 1 дете је враћено код родитеља, а 1 дете је смештено у хранитељску породицу.

1.6. МЕСТО ПРЕБИВАЛИШТА ПРЕ СМЕШТАЈА

На крају извештајног периода, на територији УО Града Београда је пре смештаја пребивалиште имало 71% деце и младих на институционалном смештају. Половина корисника РЈ Интензивна подршка је имало је пребивалиште ван београдског округа, док је то случај са 19% деце у домској заштити. (Табела 6). Потребно је развијати услуге за кориснике којима је потребан први и други степен подршке и у другим локалним заједницама, како би се деци и младима услуге пружале у њиховом окружењу ближе породици и сродницима.

Табела 6. **Структура корисника смештаја на дан 31.12.2023.г. према месту пребивалишта пре смештаја у установу**

Пребивалиште корисника	Деца	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Територија округа у којем се налази установа	167	33			200
Ван округа у којем се налази установа	63	19			82
Укупно	**230**	**52**			**282**

1.7. СРЕДИНА ИЗ КОЈЕ ДОЛАЗЕ КОРИСНИЦИ

Четрдесет посто корисника је пре смештаја у установи користило услуге прихватилшта – од тога је 2/3 било у прихватилиштима или прихватној станици при ЦЗОДО. Петина деце је примљена из здравствених установа, а свако седмо дете из биолошке породице и 12% корисника је премештено из других установа. У категорији остало је – 12 деце из сродничке породице и 1 дете примљено из Сигурне куће. (Табела 7).

Више од половине (57%) корисника у РЈ домске заштите долазе након боравка у прихватилишту, свако пето дете долази из породице – половина из биолошке, половина из хранитељске.

Половина корисника РЈ Интензивна подршка прима се из здравствених установа, петина из биолошке породице, а 19 деце из друге установе – по 9 деце из Дома Кулина и из РЈ Стационар. Већина пријема (16 деце) у 2023.години у РЈ Стационар, као и 4/5 деце на смештају на дан 31.12.2023. је премештено из Прихватилишта Стационара.

Планом трансформације установе и државним циљевима деинституционализације предвиђено је да деца од 0-6 година не бораве на домском смештају. Ипак, последњих 10 година 90% деце примљене у у РЈ Стационар је на најранијем узрасту прешло после боравка (од минимум 6 месеци) у Прихватилишту, током кога нису омогућени услови за повратак у биолошку породицу, нити је обезбеђен алтернативни породични смештај.

Табела 7. **Деца и млади према средини боравка пре доласка у установу, старости и полу**

Средина боравка пре смештаја	Узраст деце на дан 31.12.2023.г.											
	0 – 2			3 - 5			6 - 17			18+		
	м	ж	**Ук**	М	Ж	**Ук**	М	Ж	**Ук**	м	ж	**Ук**
Биолошка породица	2		2	1	1	2	11	13	24	7	5	12
Усвојитељска породица								1	1			
Породични смештај							13	6	19	2	1	3
Установа за смештај				2	2	4	12	17	19	6	6	12
Завод за васпитање												
Породилиште		1	1									
Здравствена Установа	4	4	8	3	5	8	13	18	31	6	5	11
Прихватилиште	12	10	22	13	2	15	31	31	62	4	9	13
Остало		1	1	2		2	3	6	9		1	1
Укупно	**18**	**16**	**34**	**21**	**10**	**31**	**83**	**82**	**165**	**25**	**27**	**52**

1.8. СМЕТЊЕ У РАЗВОЈУ/ИНВАЛИДИТЕТ

На крају извештајног периода 57% деце на институционалном смештају има тешкоће у развоју. Код деце са тешкоћама у развоју доминантни су вишеструки поремећаји 58% и интелектуалне тешкоће (32%).

Табела 8. **Корисници *PJ Стационар* и Домова према врсти сметњи у развоју/инвалидитета и старости**

Врста сметњи у развоју/ инвалидитета	Узраст на дан 31.12.2023.године						Укупно
	0 – 2	3-5	6 – 14	15 – 17	18 – 25	26+	
Телесни		1	1		1		3
Интелектуалне тешкоће	2	1	7	6	1		17
Менталне тешкоће			3	4	1		8
Вишеструки поремећаји		1	8	1	2		12
ПРП	2	1					3
Укупно	**4**	**4**	**19**	**11**	**5**		**43**

У домовима је четвртина деце збринуте током године имала неки вид тешкоћа у развоју (највише интелектуалне – 12, менталне – 9 корисника и вишеструке – 6 корисника). У PJ Стационар на дан 31.12.2023. 40% деце има сметње у развоју. (Табела 8)

Табела 9. **Корисници *PJ Интензивна подршка* према врсти сметњи у развоју/инвалидитета и старости**

Врста сметњи у развоју/ инвалидитета	Узраст на дан 31.12.2023.г.						Укупно
	0 – 2	3-5	6 – 14	15 – 17	18 – 25	26+	
Телесни	2						2
Интелектуалне тешкоће	2	4	5	3	12		26
Вишеструки поремећаји	12	7	34	18	14		85
ПРП		1	4				5
Укупно	**16**	**12**	**53**	**21**	**26**		**118**

PJ Интензивна подршка највећи удео корисника има вишеструке тешкоће 72%, а свако пето дете има интелектуалне тешкоће. (Табела 9)

Табела 10. **Корисници домског смештаја према врсти сметњи у развоју/инвалидитета и зависности**

Врста инвалидитета	Број корисника, на дан 31.12.2023.						
	Независни		Полузависни		Зависни		**Укупно**
	0 – 17	18 +	0 – 17	18 +	0 – 17	18 +	
Телесни инвалидитет	2	1			2		**5**
Интелектуалне тешкоће	11	1			26	12	**50**
Менталне тешкоће	4	1					**5**
Вишеструки	3	1			73	14	**91**
ПРП	1				5		**6**
Укупно	**21**	**4**			**116**	**26**	**157**
УКУПНО	**25**				**142**		

1.9. ОБРАЗОВНИ СТАТУС

На крају 2023.године 80% корисника школског узраста је укључено у образовни процес. У домској заштити 97% корисника је у образовном процесу - основне школе похађа 35% корисника (редовне – 29, специјалне – 18 деце), средње школе 42% (редовне – 34, специјалне – 20) и 12 младих студирају (РЈ Јован Јовановић Змај – 8, РЈ Дринка Павловић –4 студента). (Табела 11) Посебно добру сарадњу имамо са ШОСО Вожд. Веома је значајно што специјалне школе имају организован превоз, што умногоме олакшава свакодневицу.

Дом Дринка Павловић је успоставио сарадњу са вртићем Принцеза Катарина, који похађа петоро деце из новоформиране групе деце предшколског узраста. Било је потребно више заједничких састанака како се би се вртићу приближило функционисање наших корисника. Стручни тим дома је у више наврата одлазио у посете и обиласке, разговарао са васпитачима вртићких група, давао сугестије око адаптације.

Табела 11. **Образовни статус деце и младих према врсти школе на дан 31.12.2023.г.**

Врста школе	0-17г	18+	Укупно
Не похађа предшколску установу, а предшк. је узраста	58		58
Похађа предшколску установу	14		14
Не похађа основну школу, а основношколског је узраста	1		1
Редовна основна школа	29		29
Специјална основна школа	66		66
Редовна средња школа	27	7	34
Специјална средња школа	23	4	27
Школа за основно образовање одраслих		1	1
Студенти - виша и висока школа		12	12
Напустили школовање – неоспособљени	1		1
Завшили школовање	11	28	39
Укупно	**230**	**52**	**282**

У току школске 2023/2024 године 61 корисник стационарне заштите је укључен у образовни процес. Школе похађа 56 деце, а предшколске установе 5 деце (ПУ Савски Венац и ПУ 11. април)) сви у припремно-предшколском програму. Наставу у установи похађа 25 деце у 5 одељења кућне наставе. У основне школе у локалној заједници (ОШ Нови Београд, ОШ Миодраг Матић, ОШ Драган Херцог, ОШ Вељко Рамадановић, ОШ Милоје Павловић, ОШ Душан Дугалић, ОШ Антон Скала и ОШ Сирогојно) укључено је 26 деце. Средњу занатску школу и Средњу школу Вељко Рамадановић похађа 7 младих.

Почетком нове школске 2023/2024 године одређени број деце је завршио основно школовање, нека деца су отпуштена из установе те је број деце укључене у образовање смањен.

1.10. КОНТАКТ СА СРОДНИЦИМА

Од корисника на институционалном смештају на дан 31.12.2023.године свако четврто дете има редовне контакте са сродницима, 37% деце има повремене и ретке контакте, а 37% деце је без контакта са сродницима.

Табела 12. **Структура корисника према начину одржавања контаката са сродницимана дан 31.12.2023.г.**

Начин одржавања контаката	0-17г	18+	Укупно
Редовно (најмање једном месечно) се виђа са сродницима у дому и проводи викенде и празнике у породици	29	13	42
Редовно се виђа са сродницима у дому (најмање једном месечно)	27	3	30
Повремено (мање од једном месечно) се виђа са сродницима у дому	47	7	54
Ретко се виђа са сродницима, без предвидљиве динамике	37	14	51
Без контаката	88	15	103
Нема сродника	2		2
Укупно	**230**	**52**	**282**

У стационарној заштити више од половине деце нема контакте (51%), 29% деце повремено и ретко, а само 18% деце редовно виђа сроднике. Од деце која су тренутно у РЈ Интензивна подршка 22 деце има редовне контакте, а њих 44 је без контакта са сродницима. У наредној години у сарадњи са Центром за унапређење друштва је планирано проширење волонтерске подршке 1 : 1 и на децу предшколског узраста уз укључивање већег броја волонтера и већи обухват деце која немају контакте.

У домској заштити трећина корисника има редовне контакте (34%), половина виђа повремено и ретко сроднике(51%), а 1/5 деце је без контакта са сродницима.

1.11. ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ СТАРАТЕЉА

Табела 13. **Структура корисника на смештају у току 2023.г. према старатељској заштитити**

Вршилац дужности старатеља	Број корисника - малолетни			Број корисника - пунолетни			Укупно
	м	ж	Укупно	М	ж	Укупно	
Сродник или друга блиска особа	3	10	13	5	3	8	21
Непосредни старатељ	139	118	257	18	22	40	297
Није под старатељством				12	15	27	27
Укупно	**142**	**128**	**270**	**35**	**40**	**75**	**345**

Под старатељством су сви малолетни и 2/3 пунолетних корисника на институционалном смештају. Повећава удео пунолетних корисника који су под старатељством (Табела 13).

2. ФЛУКТУАЦИЈА КОРИСНИКА

На дан 31.12.2022.године на смештају у институционалној заштити било је 247 корисника (99 – домови и 148 – стационарна заштита).

Током 2023.године примљено је 94 деце и 4 младих, тако да је током 2023.године заштита организована за 345 корисника (160 домови и 185 стационарна заштита).

Током године је отпуштено 63 корисника (32 – домови и 31 – стационарна заштита), па је бројно стање на дан 31.12.2023.године 282 деце и младих (128 – у домовима и 154 – у стационарној заштити).

2.1. РАЗЛОГ ПРЕСТАНКА СМЕШТАЈА

У току 2023.године отпуштено је 40 малолетних и 23 пунолетна корисника. Половина малолетне деце је премештена у друге установе - из РЈ Стационар 5 деце у Дом Дринка Павловић, 3 деце у РЈ Интензивна подршка, 1 дете у Дом Моша Пијаде и 1 дете у Дечије село Др Милорад Павловић у Сремској Каменици; из РЈ домског смештаја су 3 адолесценткиње премештене у РЈ Матерински дом, 1 у Дом Јован Јовановић Змај и 1 у Дом Вера Благојевић у Белој Цркви.

Петоро деце је премештено у рестриктивније окружење - 2 деце у Завод за васпитање у Београду и Књажевцу, 1 дете у ВП Дом у Крушевцу, 1 дете у притвор у Централном затвору у Београду. Десет корисника из РЈ Интензивна подршка је преминуло услед погоршања здравственог стања, углавном на клиникама на којима су били хоспитализовани.

Само шест корисника је збринуто у породичном окружењу - 3 деце је усвојено, 2 се вратило код биолошких родитеља, а 1 дете је смештено у хранитељску породицу. (Табела 14)

Табела 14. **Број малолетника којима је у 2023.г. престао смештај у установи према разлозима престанка смештаја**

Разлог престанка смештаја	0 - 2	3 - 5	6 - 14	15 - 17	Укупно
Створени услови за повратак у биолошку/сродничку породицу	1		1		2
Створени услови за усвојење		3			3
Премештени у хранитељску породицу	1				1
Престанак потребе за смештајем услед осамостаљивања					
Премештени у другу установу за смештај		5	7	7	19
Премештени у малу домску заједницу				2	2
Самовољно напустили установу			1		1
Умрли		1	6	3	10
Напустили установу из неког другог разлога				2	2
Укупно	**2**	**9**	**15**	**14**	**40**

Троје младих из РЈ Интензивна подршка су премештени у друге установе – Дом за смештај одраслих лица Кулина (2) и Дом за децу и омладину ометену у развоју Ветерник (1).

Табела 15. **Број пунолетних корисника којима је у 2023.г. престао смештај у установи према разлозима престанка смештаја**

Разлог престанка смештаја	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Створени услови за повратак у биолошку/сродничку породицу	3			3
Премештени у другу установу	4			4
Премештени у другу породицу/породични смештај				
Престанак потребе за смештајем услед осамостаљивања	14			14
Самовољно напустили установу				
Умрли	2			2
Напустили установу из неког другог разлога				
Укупно	**23**			**23**

Домску заштиту је напустило 18 младих. Једна корисница Дома Дринка Павловић која је од рођења у заштити је премештена у Дом за лица ометена у развоју у Тутину. Петоро младих је прешло у програме подршке осамостаљивању – Привремено становање ГЦСР (4) и Бенефицирано становање (1). Седморо корисника се вратило код родитеља или сродника, четворо изнајмљују стан и једна девојка је засновала ванбрачну заједницу. Стечени степен образовања –1 апсолвент Високе школе социјалног рада (психолог), 1 студент друге године Економског факултета; завршена средња школа – 11 младих, 4 завршена основна школа. Седморо младих ради хонорарне послове, 7 има обезбеђене стипендије или помоћ Града. (Табела 15).

III ОСТАЛЕ УСЛУГЕ СМЕШТАЈА КОЈЕ УСТАНОВА ПРУЖА

1. УСЛУГА СМЕШТАЈА У МАЛУ ДОМСКУ ЗАЈЕДНИЦУ

Сврха смештаја у Мале домске заједнице је обезбеђивање привременог безбедног и стимулативног окружења деци и младима, како би им се пружила подршка и припрема за одржив и независан живот. Рад са децом усмерен је на задовољавање њихових потреба, развијање способности, знања и практичних вештина неопходних у свакодневном животу, успостављању самопоштовања и поверења у односима са другима.

Осморо корисника су постигли максимум практичних вештина у односу на базичне потенцијале. Сва деца се самостално облаче обувају и узимају оброке. Петоро дечака сами намештају кревете и постељину, петоро деце самомстално пере руке и зубе. Троје има успостављену контролу сфинктера, сами се туширају и перу косу. Сви учествују у поспремању дневног боравка.

Већина корисника је у програму дуже од 5 година – половина корисника од оснивања МДЗ тј. бораве дуже од 10 година. Основна идеја МДЗ као привременог програма интензивног тренинга практичних животних вештина и услуге усмерене на припрему деце за породичну средину је нарушена.

Табела 16. **Корисници услуге мала домска заједница**

Узраст	Мушки		Женски		Укупно	
	Укупно у 2023.г.	Бр. на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр. на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр. на дан 31.12.2023.г.
6 – 14	2	2	2	2	4	4
15 – 17	2	2			2	2
18 – 25	4	4	1	1	5	5
Укупно	**8**	**8**	**3**	**3**	**11**	**11**

Актуелно је на смештају 1 корисница предшколског, 3 деце нижег основношколског узраста, 2 адолесцента и 5 пунолетних корисника, што знатно утиче на групну динамику у МДЗ (Табела 16). Упркос великој узрасној разлици, старији корисници су пажљиви према млађима.

Једна девојчица похађа примпремно предшколски програм, троје деце похађа основну школу, један адолесцент средњу школу. Даље школовање није наставило двоје корисника (због здравствених тешкоћа, а четворо је завршило Средњу занатску школу.

У току 2023.године већина кориника је без контакта, а троје деце остварује повремене контакте са сродницима.

Неопходно је реализовати отпусте пунолетних корисника који су завршили образовни процес, достигли максимум развоја својих потенцијала и прерасли физичке услове и програмски концепт МДЗ.

Плановима услуга ови отпусти су планирани за наредну годину, и то у недостатку других програма премештајем у установе за смештај одраслих. Ослобађањем капацитета омогућило би се новим корисницима нижег календарског узраста улазак у програм и остваривање бенефита од истог.

2. УСЛУГА СМЕШТАЈА У МАТЕРИНСКИ ДОМ

РЈ Матерински дом пружаја услуге смештаја и привременог збрињавања за труднице и мајке са децом узраста до годину дана са циљем превенције напуштања деце и очувања породице. У октобру је у присуству бројних пријатеља и сарадника обележен јубилеј - 50.година рада Материнског дома. У првих пола века рада кроз ову РЈ збринуто је око 3500 корисника 1673 деце, 1455 мајки и 312 трудница.

Табела 17. **Услуга смештаја у матерински дом**

Радна јединица	Капацитет	Укупан број корисника у току 2023	Нови корисници у 2023	Број корисника на дан 31.12.2023.
Матерински дом	20 деце + 20 мајки/ трудница	23 деце + 21 жене (12 мајки и 9 трудница)	14 деце + 12 жена (3 мајки и 9 трудница)	8 деце + 8 жена (7 мајки и 1 трудница)

Број примљених корисника је благо нижи (за 5 корисника) него претходне године. Током године је збринуто 23 деце и 21 жена – од чега је у тренутку пријема било 9 трудница (Табела 17). Половина корисница (48%) је примљено малолетно што доноси низ изазова у раду – обавезна пратња приликом одласка на лекарске прегледе, укључивање у школе, чување деце током излазака, појачан надзор.

Медицинске сестре воде матичне групе трудница, мајки и деце, а психолог и социјални радник воде Терапијске заједнце на којима се обрађују теме: општег функционисања, поштовања правила, приватност, школске обавезе, планови за изласке, дневне активности кроз дежурства, малолетнички бракови, негативне стране друштвених мрежа, асертивна комуникација, толеранција, планирање буџета и потрошње новца, најава нових пријема, обележавање рођендана и значајних датума. У 2023.години реализоване су и едукативне радионице: припрема за порођај и породилиште, први дани са бебом, успешно дојење, избор партнера – ризици и критеријуми, исхрана деце према календарском узрасту, асертивна комуникација.

У индивидуалном раду са корисницима израђују се Књига живота (Екомапа, Генограм), Дневник трудноће и Дневник моје бебе – који помажу упознавању, сумирању и поновном сагледавању животног пута и искустава мајки, области на којима треба радити и ресурса којим располажу.

Регулисан је накнадни упис очинства за двоје деце малолетних мајки; ради се и на успостављању контаката беба и очева.

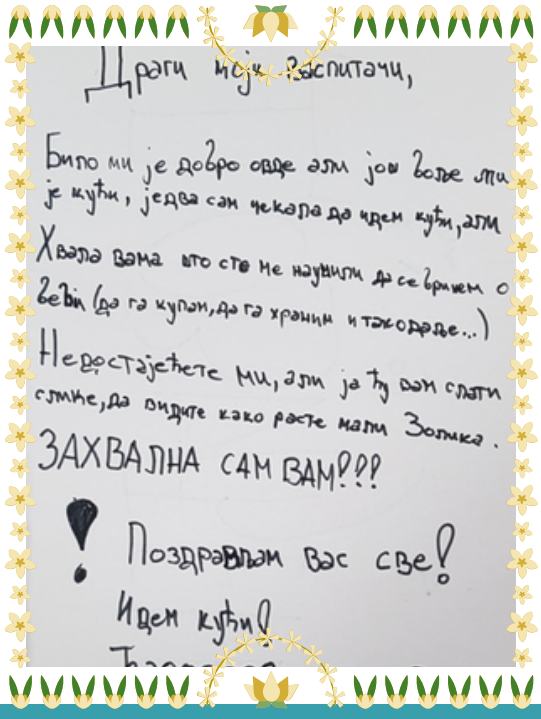
Током године једна мајка је завршила процес средњошколског образовања, једна мајка је завршила основну школу (ђак генерације) и уписала средњу школу, а две мајке су наставиле похађање основне школе (седми разред). Четири малолетне мајке су укључене у програм подршке запошљавању Јаки млади СОС Дечијег села Краљево.

Мајке су похађале креативне и компјутерске радионице у организацији Центра за реаговање и кризну политику, едукативне радионице Центра за жене и децу Рома ДАЈЕ. Запослени уз подршку волонтера организују ликовну и кулинарску секцију, као и одласке до града и излете у природу.

У 2023.години отпуштено је 13 мајки и 15 деце. Сва отпуштена деца (14) у 2023.години су изашла са мајкама које су се осамосталиле или вратиле код партнера/сродника по сређивању породичних односа. Једно дете је током хоспитализације мајке било привремно смештено у Прихватилиште Стационара, а потом враћено у Материнski дом. Једна мајка се са дететом вратила код хранитеља. (Табела 18).

Табела 18. **Корисници PJ Материнski дом**

Старост мајки	Структура корисница у тренутку доласка у материнski дом у 2023.г.			Структура корисница материнског дома на дан 31.12.2023.г.		
	Број мајки	Број деце	Број трудница	Број мајки	Број деце	Број трудница
12-14		2	2	1	1	
15-17	2	7	5	4	5	1
18-25	1	3	2	1	1	
26-35	5	10	3	1	1	
36-45	1	1				
Укупно	**9**	**23**	**12**	**7**	**8**	**1**

Драги моји васпитачи,

Било ми је добро овде али још боље ми је кући, једва сам чекала да идем кући, али

Хвала вама што сте ме научили да се бринем о бебици (да га купам, да га храним и такође..)

Недостајаћете ми, али ја ћу вам слати слике, да видите како расте мали Зотика.

ЗАХВАЛНА САМ ВАМ!!!

Поздрављам вас све!

Идем кући!

3. УСЛУГА СМЕШТАЈА У ПРИХВАТИЛИШТЕ И ПРИХВАТНУ СТАНИЦУ

Услугу прихватилишта и прихватне станице Центра за заштиту одојчади, деце и омладине у току 2023.године је користило 168 корисника, на дан 31.12.2023.године на смештају је било 58 деце. (Табела 19). Број укупно збринуте деце је већи него претходне три године, број пријема за 4 мањи него 2022.
Током 2023.године прихватилишне јединице за децу предшколског узраста су константно попуњене. Прихватна Станица већ седамнаест месеци (од августа 2022), а Прихватилиште Стационара петнаест месеци (од октобра 2022) збрињавају већи број деце од предвиђеног. Организовање основне заштите деце предшколског узраста представља изазов с обзиром на укупан број корисника, расположиве просторне капацитете и број запослених.

Табела 19. **Услуга смештаја у прихватилиште и прихватну станицу**

Услуга	Капацитет	Број корисника у току 2022.г	Број корисника у току 2023.г	Број корисника на дан 31.12.2023.г
Прихватилиште Стационара	30	88	82	32
Прихватна станица	12	25	40	13
Прихватилиште за ургентну заштиту	20	35	46	13
Укупно	**62**	**148**	**168**	**58**

Током 2023.године више од половине корисника (54%) услуга прихватилишта је боравило дуже од 6 месеци – у Прихватној станици сваки трећи корисник, у Прихватилишту за УЗЗЗ 46% корисника, а у Прихватилишту Стационара 2/3 деце. Тренд раста удела коринсика који се задржавају преко 6 месеци у прихватилиштима је присутан последњих пет година (2022 – 35%, 2021 – 48%, 2020 – 43%, 2019 – 37%) – са изузетком 2022. године када је дошло је до благог смањења. Међутим, никада није прелазио 50%. Узрок је, поред недостатка услуга подршке породицама (како би се обезбедио повратак деце), недостатка капацитета у породичном смештају и оптерећености домског смештаја и неажурност органа старатељства у доношењу решења о отпусту корисника чак и када су адолесценти дуго у бекству и када постоји обезбеђено место за децу од 0-3 године у РЈ Стационар.

У 2023. години је интензивирана сарадња са представницима Градског центра за социјални рад, нарочито са Одељењем за аналитику. Руководиоцу одељења су достављани подаци о деци која се предуго задржавају, нису уписана у матичне књиге рођених, за коју нису донета решења о смештају, старатељству или немају регулисана документа за остваривање права на здравствену заштиту. Захваљујући овој сарадњи неки поступци су убрзани.

3.1. ПРИХВАТИЛИШТЕ СТАЦИОНАРА (ЗА ДЕЦУ ОД 0 ДО 3 ГОДИНЕ)

Прихватилиште Стационара пружа хитно збрињавање деце на најранијем узрасту, од рођења до треће године живота и располаже капацитетом од 30 места. Збринуто је 82 деце, током 2023.године примљено је 48 нових корисника, а отпуштено је 50 деце (Табела 20). Број пријема је 20% мањи него претходне године, зато што су капацитети константно попуњени.

У 2023.години за ову радну јединицу је формирана листа чекања – што је неспојиво са њеном сврхом. На листи чекања су била деца из породилишта и Института за неонатологију, а хитни пријеми из породице или са улице су реализовани.

Три четвртине деце збринуте током 2023.године је млађе од 2 године, а 60% деце је примљено на узрасту до 12 месеци. Током ове године није било пријема деце старије од три године. Као и претходних година, било је више дечака (62%) него девојчица.

Табела 20. **Структура корисника *Прихватилишта Стационара* према узрасту и полу у 2023.г.**

Узраст	Мушки		Женски		Укупно	
	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.
0 – 6 мес	6	5	1	1	7	6
7 – 12мес	12	4	11	2	23	6
13 – 24 мес	12	6	7	4	19	10
25 – 36 мес	14	6	7	2	21	8
4 – 6 год	7		5	2	12	2
Укупно	**51**	**21**	**31**	**11**	**82**	**32**

Деца се издвајају из породице због различитих облика неадекватног родитељског старања – занемаривања (30), спречености родитеља због болести и болести зависности (26), одбацивања и напуштања (12), малолетности родитеља (нису стекли пословну способност) (6), насиља над дететом (3), насиља у породици (3) и издржавања казне затвора (2).

Табела 21. **Структура корисника *Прихватилишта Стационара* према разлогу смештаја у току 2023.године**

Разлог смештаја	Број деце
Неадекватно родитељско старање – занемаривање	30
Насиље над дететом	3
Одбацивање и напуштање	12
Спреченост због болести и болести зависности родитеља	26
Издржавање казне затвора	2
Насиље у породици	3
Родитељи нису стекли пословну спосособност (малолетни)	6
Укупно	**82**

Највише је деце примљено из породичне средине (32) и из здравствених установа (16). (Табела 22).

Табела 22. **Деца према средини боравка пре доласка у *Прихватилиште Стационара*– примљени у току 2023.г.**	
Средина из које долазе корисници	Укупно
Биолошка породица	30
Сродничка породица	2
Здравствена установа	7
Породилиште	9
Матерински дом	2
Укупно	**48**

Сву децу је упутио на смештај ГЦСР, током године за 3 деце је промењена надлежност – ЦСР Опово (1) и ЦСР Ћуприја (1) и ЦСР Зубин Поток (1) .

У односу на претходну годину повећана је просечна дужина боравка 7,6 (5,9 месеци у 2022, 7,4 месеца – у 2021.) као и удео деце која бораве у прихватилишту дуже од 6 месеци – 67% корисника. (Табела 23).

Табела 23. **Дужина боравка корисника *Прихватилишта Стационара***		
Дужина боравка	Број деце у току 2023.г.	**Број деце на дан 31.12.2023.**
До 1 месец	4	**3**
Од 2 до 3 месеца	10	**4**
Од 4 до 5 месеци	13	**6**
Од 6 до 9 месеци	32	**9**
Од 10 до 12 месеци	11	**3**
Од 13 до 24 месеца	10	**7**
Дуже од 24 месеца	2	
Укупно	**82**	**32**

Трећина деце је прешла на институционални смештај у РЈ Стационар и РЈ Интензивна подршка, остали су отпуштени у породичну средину (60%) – биолошку (11) и хранитељску породицу (17), а 2 деце је премештено код мајки у РЈ Материнski дом.

Табела 24. **Деца према средини у коју одлазе из Прихватилишта**	
Средина у коју се отпуштају корисници	Укупно
Биолошка породица	11
Хранитељска породица	17
РЈ Материнski дом	2
Прихватна станица Д.Ф.Луса	2
РЈ Стационар	16
РЈ Интензивна подршка	2
Укупно	**50**

3.2. ПРИХВАТНА СТАНИЦА (ЗА ДЕЦУ ОД 4 ДО 7 ГОДИНА)

Прихватна станица збрињава децу без адекватног родитељског старања узраста од 3 до 7 година, чије је право да живе у породици угрожено, која су занемарена, злостављана или злоупотребљена. Смештајни капацитет Прихватне станице је 12 места, а законом предвиђена дужина борвка је од 3 до 7 дана. Реално и упркос наведеном року деца остају шест месеци, те Прихватна станица функционише као Прихватилиште.

Прихватна станица је у току 2023.године збринула 40 деце, а на дан 31.12.2023.године је на смештају 13 деце (Табела 25). Од маја месеца 2022. године капацитети Прихватне станице били су константно попуњени или преко предвиђеног броја, овај тренд је настављен и у 2023.

Табела 25. **Структура корисника смештаја у Прихватној станици у 2023.г.**

Узраст	Мушки		Женски		Укупно	
	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.
3 – 5 год	14	4	10	4	24	8
6 – 7 год	6	1	10	4	16	5
Укупно	**20**	**5**	**20**	**8**	**40**	**13**

У Прихватну станицу је током 2023.године примљено 28 деце (40% више него претходне године) – 21 из биолошке, 4 из сродничке, 1 из хранитељске породице и 2 из Прихватилишта Стационара. Важно је нагласити да је сваки смештај био ургентан и да орган старатељства у ситуацији када је било неопходно измештање деце из породичног окружења није имао алтенативу.

Некада је тешко одредити шта је доминантни разлог измештања из породице. Ретко кад је присутан само један фактор, оно што је карактеристично за сву децу је да претходно окружење није било довољно безбедно и стимулативно за развој деце. Најчешћи разлог смештаја је неадекватно родитељско старање – занемаривање (11) и спреченост родитеља због болести, болести зависности и притвора (7); затим одбацивање и напуштање (3); насиље над дететом (6) – две девојчице су идентификоване као жртве трговине људима. (Табела 26)

Табела 26 .**Структура корисника према разлогу смештаја у *Прихватну станицу* у току 2023.године**	
Разлог смештаја	Број деце
Неадекватно породично старање – занемаривање	11
Одбацивање и напуштање	3
Насиље над дететом	6
Спреченост родитеља због болести, болести зависности, притвора	7
Спреченост хранитеља	1
Укупно	**28**

Проблем спорог реализовања даљих мера заштите је и даље присутан - свако треће дете (37%) остаје на смештају дуже од 6 месеци (Табела 27). Предуго задржавање код деце провоцира додатне тешкоће (поред тешкоћа са којима су дошли на смештај). Социоемоционалне тешкоће које су третиране су: хетероагресивност, опозиционалност, тешкоће у социјализацији и манифестеције туговања због сепарације од блиских особа.

Табела 28. **Деца према средини у коју одлазе из *Прихватне станице***	
Средина у коју се отпуштају корисници	Укупно
Биолошка породица	6
Сродничка породица	1
Хранитељска породица	9
Дом Дринка Павловић	5
РЈ Интензивна подршка	2
Дом Вера Благојевић Бања Ковиљача	3
Установа социјалне заштите у Финској	1
Укупно	**27**

Шездесет посто деце је отпуштено у породично окружење, 2 деце је смештено у РЈ Интензивна подршка, три сестре у Дом Вера радивојевић у Бањи Ковиљачи. Петоро деце је премештено у РЈ Дом Дринка Павловић где је формирана група за децу млађег узраста (Табела 28). Повећан је број деце која су смештена у друге установе социјалне заштите.

Стручни тим Прихватне станице је свако дете припремао за промену и отпуст. Акценат у раду са децом је неговање идентитета, кроз контакте са родитељима и сродницима. Свако дете је приликом отпуста са собом понело малу Књигу живота споменар са сликама и цртежима насталим за време боравка у Прихватној станици.

3.3. РЈ ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА УРГЕНТНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА (ДЕЦА ОД 7 ДО 18 ГОДИНА)

Прихватилиште за ургентну заштиту злостављане деце пружа хитно збрињавање деци узраста од 7 до 18 година. Располаже са капацитетом од 20 места. Пружа привремени смештај, до 6 месеци, помоћ и подршку деци са различитим негативним животним искуствима и њиховим породицама.

Рад је заснован на познавању развојних достигнућа у односу на узраст детета, теоријским концептима атачмента, животних губитака и трауматског искуства, поставкама когнитивно-бихејвиоралне терапије, групног рада и системске породичне терапије, основним саветодавним вештинама и поштовању права детета.

Основни циљ рада је прекидање ланца злостављања и стабилизација детета кроз специјализован и краткорочан третман са прецизно дефинисаним циљевима и интервенцијама у раду са децом и њиховом породицом. То подразумева заштитне мере индивидуалне и групне интервенције у циљу санирања психолошких, здравствених, социјалних и правних последица злостављања. Прихватилиште пружа психолошку подршку деци и младима који су били злостављани или занемарени у својим породицама. Обезбеђује здравствену заштиту, контакт са породицом и другим значајним особама за дете, пружа подршку у процесу образовања и врши припрему детета за судски поступак.

Табела 29. **Структура корисника смештених у *Прихватилиште за ургентну заштиту* у току 2023.г.**

Узраст	Мушки		Женски		Укупно	
	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.	Укупно у 2023.г.	Бр.на дан 31.12.2023.г.
6 – 10 год.	6	2	3	1	9	3
11 – 14 год.	6	3	12	3	18	6
15 – 17 год.	4	1	15	3	19	4
Укупно	**16**	**6**	**30**	**7**	**46**	**13**

Кроз Прихватилиште је у току 2023.године укупно збринуто 46 деце - примљено је 29, а отпуштено 33 деце. Број пријема је као и претходне године. (Табела 29).

Девојчице чине 2/3 корисника у 2023. – углавном су адолесценткиње од 15-18 година.

Од новопримљене деце у Прихватилишту у току 2023.године - 17 деце је из биолошке породице – родитељи; 4 деце је живело у породици сродника; 2 деце примљено је из хранитељских породица; 1 девојка из Сигурне куће и 3 деце која живе и раде на улици. (Табела 30).

Табела 30. **Деца према средини боравка пре доласка у *Прихватилиште за ургентну заштиту* – примљени у току 2023.г.**

Средина из које долазе корисници	Укупно
Биолошка породица	17
Сродничка породица	4
Хранитељска породица	2
Сигурна кућа	1
Улица	3
Укупно	**29**

Доминантан разлог смештаја у 2023.години било је: физичко злостављање деце од стране родитеља или сродника (10), занемаривање (7); сумња на физичко и сексуално злостављање (2); сумња на физичко злостављање и занемаривање (1), 1 дете је измештено услед породичног насиља; 1 дете је било жртва сексуалног злостављања у хранитељској породици, 1 је издвојено услед емоционалног злостављања, 3 услед сумње на трговину људима, 2 услед смрти старатеља и 1 дете због отказа хранитељске породице.

Табела 31. **Дужина боравка корисника у *Прихватилишту за ургентну заштиту* у 2023.г.**

Дужина боравка	Број деце у току 2023.г.	Број деце на дан 31.12.2023.
До 1 месец	6	**2**
Од 2 до 4 месеца	10	**3**
Од 5 до 6 месеци	9	**4**
Од 7 до 12 месеци	20	**4**
Од 13 до 24 месеца	1	
Укупно	46	13

Иако је у 2023. седморо деце остало до месец дана, удео деце који остаје дуже од 6 месеци је удвостручен у односу на претходну годину (46%) . (Табела 31).

Табела 32. **Деца према средини у коју одлазе из *Прихватилишта за зргентну заштиту***	
Средина у коју се отпуштају корисници	Укупно
Биолошка породица	3
Сродничка породица	3
Хранитељска породица	6
Породица ванбрачног партнера	1
РЈ Дом Моша Пијаде	4
РЈ Дом Јован Јовановић Змај	10
РЈ Дом Споменак Панчево	1
Завод за децу и омладину Београд	1
Бекство	4
Укупно	**33**

У 2023. отпуштено је 33 деце – 3 деце је враћено у биолошку, 3 у сродничку породицу и 6 у хранитељску породицу. Шеснаесторо деце је премештено у институционални смештај – РЈ Дом Јован Јовановић Змај (10), РЈ Дом Моша Пијаде (4) и РЈ Дом Споменак у Панчеву (1) и 1 дете у Завод за децу и омладину у Београду. Четворо деце самовољно је напустило прихватилиште (непознат даљи смештај) и једна девојка је засновала ванбрачну заједницу. (Табела 32).

4. УСЛУГА СМЕШТАЈА МАЛОЛЕТНИХ МИГРАНАТА

На иницијативу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања 2018.године у објекту РЈ Дома Јован Јовановић Змај формирана је Јединица за смештај малолетних миграната без пратње. Услугу је финансирала Међународна организација за миграције (ИОМ) у оквиру Пројекта Специјална мера. Јединица је функционисала од 01.05.2018. - 31.01.2023,године када је нагло угашена.

Током рада Јединица је збринула 22 мигранта старости од 13 - 18 година, пореклом из Авганистана (10), Сирије (3), Ирана)3), Ирака (2), Пакистана (1), Алжира (1) и Нигера (1). Ови адолесценти доживели су бројне промене, рат, губитке и трауме, раздвајање од породица, а пред њима је неизвесна будућност и планови за наставак путовања ка земљама Западне Европе. Малолетни мигранти су једна од највулнерабилнијих група деце у ризику да буду изложени различитим облицима дискриминације, насиљу и опасности да постану жртве ксенофобије, расизма и трговине људима.

Тим Јединице састојао се од шест васпитача - стручних радника и две домаћице. Корисницима је поред смештаја и исхране обезбеђивано учење језика, упис у школу, здравствена заштита, подршка у интеграцији и укључивању у све сфере друштвеног живота. Упркос бројним културолошким разликама младићи на смештају су се углавном добро адаптирали, похађали су редовне школе у локалној заједници, осамостаљивали се и проналазили хонорарне послове. Велику подршку у интеграцији младића су пружале у организације: Фондација СОС Дечија села Србије, ГРИГ, Мрежа психосоцијалних иновација и Центар за заштиту и помоћ тражиоцима азила.

Младићи су у просеку боравили 15 месеци - распон дужине боравка од 11 дана до 4 године. Исход заштите - 11 младића је самовољно напустило Јединицу и отишло на “game” (покушај илегалног преласка државне границе); петорица су осамостаљени, завршили курсеве и обуке (углавном из области угоститељства), запослени, изнајмили стан; тројица младића, који су у тренутку гашења услуге били на смештају су прешли у услугу осамостаљивања уз подршку Кућа могућности - НВО Звезда; двојица младића су премештени у Јединицу за малолетне мигранте при Заводу за децу и омладину у Београду, а један младић је успешно спојен са оцем у Бриселу.

О прекиду финансирања услуге са даном 31.01.2023.године, обавештени смо од стране представника Министарства путем електронске поште. Било је потребно у најкраћем року обавестити и збринути кориснике и запослене. Четворица младића који су у том тренутку били на смештају су остали још неколико дана док није договорен прелазак у Кућу могућности, а један младић је отишао у Суботицу на гејм.

IV САВЕТОДАВНО – ТЕРАПИЈСКЕ И СОЦИЈАЛНО – ЕДУКАТИВНЕ УСЛУГЕ

1. УСЛУГЕ ТЕЛЕФОНСКОГ САВЕТОВАЊА

Услуге телефонског саветовања Национална дечија линија, Родитељски телефон и СОС телефон за подршку женама са искуством насиља су обједињене у РЈ Телефонске линије. Претходних година увођени су нови сервисе (саветовање путем чета, интерактивне платформе, онлине саветовање) како би услуге саветовања биле доступније деци и младима, па је потребно променити назив РЈ јер се комуникација са корисницима више не одвија само телефонским путем.

1.1. НАЦИОНАЛНА ДЕЧИЈА ЛИНИЈА (НАДЕЛ)

Национална дечија линија је саветодавно – едукативна телефонска услуга са јединственим бројем 116 111. Доступнна је деци и младима, као и одраслима забринутим за децу 365 дана у години 24 сата дневно. Национална дечија линија постоји скоро пуних 19 година.

НАДЕЛ је чланица светске мреже дечијих линија (Child Helpline International) и свој рад заснива на међународно признатим принципима, стандардима и пракси рада СОС телефона за децу широм света.

Тим дечије линије чини 42 обучених саветника (распоређени у четворочасовне и петочасовне смене у периоду од 0-24 сата, свих 365 дана у години), два супервизора (који воде групну и дијадну супервизију) и руководилац програма.

Саветници користе методологију недирективаног саветовања и помажу деци и младима да атрикулишу своје мисли и осећања, да препознају своје снаге и доступне ресурсе у решавању ситуација и проблема који су им од значаја и због којих позивају. Дечија линија разговором интервенише и помаже деци да препознају сопствене снаге и ресурсе у окружењу које им могу помоћи да донесу одлуку и трагају за решењем ситуације у којој се налазе.

Деца и млади су у 2023.години позвали 80409 пута НАДЕЛ, на 32214 позива је одговорено. Број позива који су се развили у саветодавне разговоре – 7009 је знатно већи него претходне године. Разлика у броју одговорених и саветодавних разговора се односи на тестирајуће позиве и позиве тишине који доминирају на свим дечијим линијама.

У 2023.години наставља се тренд да НАДЕЛ највише зову деца раног адолесцентног узраста (од 10 – 15 година), нешто више девојчице него дечаци. И даље су значајне теме разговора из области вршњачких односа (заљубљивања, партнерских односа, социјалне изолације),

породичних односа, сексуалност. Значајан, број позива се односи на информисање око наших услуга.

За претходну годину је важно нагласити значајну заступљеност тема из области менталног здравља младих (страх, анксиозност, усамљеност, самоповређивање, суицидалност) као и на тему насиља, пре свега вршњачког. Као један од могућих одговора на све израженију потребу за подршком деци и младима истичемо наставак сарадње са платформама које су намењене заштити деце и младих - Национална платформа за превенцију насиља које укључује децу, „Чувам те“ где се телефон Дечије линије 116 111 наводи као један од партнера. На платформи „СВЕ ЈЕ ОК“ која је намењена подршци младима у области менталног здравља, налази се поред Сигурног чета и број НАДЕЛ телефонске линије 116 111.

САВЕТОВАЊЕ ПУТЕМ ЧЕТА

Нова услуга покренута у фебруару 2021. у партнерству са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и УНИЦЕФ-ом, и уз финансијску подршку Европске комисије.

СИГУРНИ ЧЕТ је бесплатна, анонимна и поверљива услуга за децу и младе који више преферирају писану комуникацију у тражењу саветодавне подршке, од телефонског разговора. Доступна је преко сајта 116111.rs и svejeok.rs.

Током 2023. године, број развијених чет разговора је 3077, а расте број посета сајту 9669.

1.2.РОДИТЕЉСКИ ТЕЛЕФОН

Родитељски телефон, почео је са радом у мају 2016. године као пројектна активност у партнерству са УНИЦЕФ-ом, уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, компаније Телеком Србија и ФИЦЕ Србија.

Услуга је бесплатна, анонимна и поверљива, доступна сваког дана од 16 – 22 часа. Родитељски телефон је креиран као услуга који треба да буде подршка родитељима деце од предшколског узраста, па све до младалачког доба тј. њиховог психофизичког сазревања, у ситуацијама када имају дилеме везане за васпитавање и одрастање своје деце, када проверавају своје родитељске компетенције или када имају потребу за стручном подршком у превладавању специфичних потешкоћа које њихова деца имају. Родитељски телефон је отворен и за све друге чланове породице (баке, деке, тетке, ујаке и друге рођаке), као и за друге одрасле који имају питања или дилеме у вези са децом и младима са којима раде или су у њиховом окружењу.

Саветници на Родитељском телефону су током 2023. године одговорили на 1252 позива. Саветодавних разговора је било 1145, информативних 39, а упућивања на друге службе или услуге било је 68. Број Родитељског телефона позвало је 1144 позивателъки, најчешће мајки и бака и 108 особа мушког пола, најчешће очева, заинтересованих за теме у вези деце о којој брину или за коју брину. Највише су звали одрасли заинтересовани за децу узраста од 13 до 15 година 37.86%. Позива који су се односили на младе преко 18 година, било је 9,44%. Удео позива родитеља и заинтересованих одраслих за децу узраста од 7 -12 година је 33.58% а узраста 4-9 година, 15,11%. Родитељи мале деце, до 4 године, нешто су ређе звали Родитељски телефон.

Најчешће теме разговора су теме из области менталног здравља, породични односи, теме из односа родитељ – дете, затим сексуалност. Значајан број родитеља се додатно интересовао за процедуре пријаве насиља у школи.

0800 007 000

1.3. СОС ТЕЛЕФОН ЗА ЖЕНЕ СА ИСКУСТВОМ НАСИЉА

Национални СОС телефон за жене са искуством насиља је почео са радом крајем 2018. године. СОС телефон је доступан 24 сата/7 дана у недељи, као бесплатан и поверљив сервис за превенцију и пријаву насиља. Циљ услуге је подршка и помоћ женама жртвама насиља којима се поред саветовања и оснаживања пружају информације о процедурама којима се може започети процес заустављања насиља и заштите жртве у најкраћем могућем року.

Тим СОС телефона чини 8 саветница, супервизор и руководилац. Саветнице користе методе недирективног и директивног модела саветовања, у циљу подржавања процеса изласка из ситуације насиља. Поред саветодавне подршке, свака позивateљка се информише о правима, могућностима и процедурама за заустављање насиља, корацима у реализацији истог, пријави насиља одговарајућим службама и праћењу случаја кроз накнадне позиве.

У 2023. години је регистровано укупно 1936 позива, а за 919 позива је сачињен протокол о саветодавним разговорима. Чести су позиви од стране позиваоца који нису циљна група услуге, јер сервис ради 24 сата, па се обраћају и особе са менталним тешкоћама када други бројеви и сервиси нису доступни.

Позиви са тематиком насиља су упућивани најчешће од стране жена и то у 88% случајева, а у 84% случајева позивају лично жртве. Током ове године било је нешто више позива од стране мушких позиваоца - 12%. Жене са искуством насиља су најчешће старости од 40-49 година и имају децу из заједнице са насилником, 31% су незапослене без личних новчаних средстава. Као најчешћи облик насиља наводи се психолошко насиље (86%) удружено са физичким (47%).
У току претходне године, због незапамћених трагедија које су се догодиле у мају месецу, повећано је присуство у медијима и могућност информисања о услузи СОС телефона за жене са искуством насиља, што се види по повећању броја позива од стране жена које су претпеле родно засновано насиље. Видљивост броја 0800 222 003 омогућава доступну услугу свим женама којима је потребна подршка.

2.САВЕТОВАЛИШТЕ ЗА ДЕЦУ И ПОРОДИЦУ

Саветовалиште за дете и породицу пружа услуге које су доступне деци и младима, као и њиховим породицама, корисницима услуга смештаја и других услуга ЦЗОДО и Центра за породични смештај и усвојење Београд. Након стабилизације функционисања Саветовалишта за децу и породице од марта 2022.године, процес саветодавно терапијског рада је почео да се одвија устаљеном динамиком. У саветодавном и психотерапијском раду ангажовано је 6 стручних радника из различитих РЈ ЦЗОДО. Капацитет Саветовалишта је до 20 клијената (деце, младих и њихових породица) у истом временском периоду.

У услугу породичне психотерапије у току 2022.године упућено је 6 породица - 1 породица из Прихватилишта за ургентну заштиту злостављане деце и 5 хранитељске породице по упуту стручних радника Центра за породични смештај и усвојење Београд. Са 4 породице које су укључене у току 2022.године, настављен је саветодавно-терапиcјки рад. Укупан број породица које су користиле услугу у току 2023.године је десет.

Циљеви саветодавно терапијског рада рада су стварање услова или за повратак детета у породицу или за превазилажење тешкоћа у породичном функционисању које могу бити последица отежаног савладавања задатака у животном циклусу породице услед губитака, болести и других фактора који тај процес отежавају. У току овог процеса једно дете је враћено у своју породицу, једно дете је смештено у установу социјалне заштите, а остала деца се још увек налазе на смештају у хранитељским породицама.

Услуга индвидуално саветодавно-психотерапијског рада реализована је са десеторо деце и младих који су на смештају у РЈ ЦЗОДО или се налазе у хранитељским породицама, а долазе по упуту ЦПСУ Београд. Било је 8 деце и младих који су наставили коришћење саветодавно терапијских услуга у које су укључени 2022.године. У току 2023.године услугу је користило 18 деце и младих.

Основни циљеви рада са децом били су: рад на препознавању и вербализацији осећања, прорада трауматских искустава из прошлости детета, контрола беса, рад на личном и породичном идентитету, превазилажењу губитка, породични обрасци и уверења, унапређивање односа међу сиблинзима, вршњашких односа и комуникације са вршњацима и припрема за самосталан живот.

SVE JE OK

ONLINE САВЕТОВАЛИШТЕ

Децембра 2022.године терапеути ангажовани у Световалишту укључени су у пројекат „Online Саветовалишта“ заједно са саветницима из РЈ Телефонске линије, а уз подршку УНИЦЕФа. Циљ ове услуге је рад на превенцији менталног здравља младих од 15 до 30 година кроз омогућавање доступности шест саветодавних бесплатних и поверљивих сеанси младима којима, из различитих разлога, оваква врста услуге није доступна. Услуга се реализује преко платформе Све је ок (https://svejeok.rs/) где млади могу да закажу разговоре са саветницима у расположивим терминима. Пројекат је реализован у току 2023.године и услуге саветодавног рада користило је 177 младих.

У односу на претходне године, примећена је највећа укљученост младих у адолесцентном периоду којима је потребна подршка у проради искустава везаних за негативне догађаје у породичном животу како би створили кохерентан наратив своје животне приче и актуелне ситуације у којој се налазе. Све више младих се обраћа са тешкоћама које су везане за изражену анксиозност и депресивност што је у складу са подацима који су добијени у истраживањима менталног здравља младих. Хранитељским породицама је такође потребна подршка како би били сигуран ослонац деци и младима у изазовима са којима се носе, тако да је и у овој години настављена сарадања са Центром за породични смештај и усвојење Београд.

У складу са овима тенденцијама у наредној години се планира наставак ангажовања у раду са децом и младима, као и са породицама чија су деца на смештају Прихватилишту и хранитељским породицама које упућује ЦПСУ Београд.

3. ОТВОРЕНА ВРАТА

У Центру за заштиту одојчади, деце и омладине бившим корисницима омогућава се увид у списе предмета који прате њихов боравак у установи. Услуга увида у досије у Центру пружа се кроз преглед документације и додатну подршку у прихватању и емотивном превазилажењу добијених података о свом детињству и породици порекла. По потреби се заказују и саветодавно-терапијски разговори у Саветовалишту за децу и породицу.

Поред бивших корисника за информације из архивске грађе установи се обраћају и њихови родитељи и други сродници. Свима се излази у сусрет у складу са важећим прописима.

У 2023.години одговорено је на 65 захтева за информације и увид у документацију из архива. Отворено је 37 досијеа.

Неопходно је креирање услуге која би заокружила цео процес од информисања о праву да сазнају биолошко порекло; преко процедуре пријема и решавања захтева; саопштавања информација о околностима и разлозима смештаја, биолошком пореклу и сродницима; саветодавно-терапијске подршке током читавог процеса; подршке у обраћању другим службама за додатне податаке потребне за проналажење сродника. Затим контактирање и припрема обе стране за контакт (са јасним предочавањем права, могућности и исхода), подршка у реализацији првог контакта. И у свим фазама по потреби упућивање на пружаоце других услуга у систему социјалне заштите, али и у другим системима.

4. ЈЕДИНИЦА ЗА ПОДРШКУ ДЕЦИ ЖРТВАМА/СВЕДОЦИМА У СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА (НЕАКТИВНА)

Јединица пружа услуге рањивим групама деце и њиховим породицама у ситуацијама када им је потребна додатна подршка у судском поступку. Током рада од фебруара 2015. до септембра 2018.године услугу је користило 62 деце (46 девојчица и 16 дечака) и њихових породица.

Екстерна евалуација (2017) је потврдила ефикасност Јединице у пружању подршке породицама и деци током учешћа у судском поступку, као и превазилажењу ефеката посттрауматског стреса.

Установа располаже ресурсима (обучени стручњаци, искуство у раду, опрема, простор), али нема надлежност да настави да пружа ову услугу.

С обзиром на изузетан значај за децу жртве и сведоке у кривичном поступку, као и недостатак сличних видова подршке потребно је да доносиоци одлука у систему правосуђа и социјлане заштите размотре активирање услуге у циљу једнаког обезбеђивања приступа правди свим грађанима.

IV УСЛУГЕ ПОДРШКЕ ЗА САМОСТАЛАН ЖИВОТ

1. БЕНЕФИЦИРАНО СТАНОВАЊЕ

Циљ програма Бенефицирано становање је да се младим људима након истека права на институционални смештај створе услови да самостално (уз подршку саветника) воде и организују свој живот. Капацитет је 5 места.

Искуство је показало да је последњих година услуга најпотребнија младима са тешкоћама у развоју и/или инвалидитетом, којима је потребна континуирана подршка и по изласку из установе. Услуга се реализује у кући у Заклопачи.

Током 2023. у програм је укључена 1 корисница (из РЈ Дом Јован Јовановић Змај), док је један момак напустио програм у крајем године због непоштовања правила. Саветник му је помогао да изнајми стан, запослен је и живи самостално. Актуелно, програм користи троје младих.

Као и претходних година, сви млади у програму су имали прилике да се радно ангажују, стекну радно искуство, зарађују, успостављају значајне контакте на радним местима и развијају вештине пословне комуникације са колегама, послодавцима и спољним сарадницима на послу.

То је омогућило да уче вештине располагања приходима и већина је у томе значајно напредовала. Највише су напредовали у пословима у домаћинству, нарочито у спремању хране, као и у запошљавању и приходовању. а једна млада особа је положила и неколико испита на факултету и приближила се дипломирању.

V ДНЕВНЕ УСЛУГЕ У ЗАЈЕДНИЦИ

1. ЦЕНТАР ЗА РАНИ РАЗВОЈ ИМПУЛС

Програм пружа подршку деци са тешкоћама у развоју и породицама деце у циљу стимулисања и унапређења развојних потенцијала, оснаживања одраслих чланова породице, остваривања сопствених права и укључивања у локалну заједницу.

Стручни тим чине 3 дефектолога и 1 логопед, координатор и супервизор.

Током године, интервенције и подршка су пружене за укупно 14 породица са децом са тешкоћама у развоју кроз непосредан рад у дому породице.

У периоду јануар-децембар 2023. године релизовано је 347 кућних посета. Новина ове године је да смо кренули са реализацијом обука за запослене на резиденцијалном смештају у нашој установи, као и за друге установе у Србији. Тема обуке је била Основни приступи у раду са децом са вишеструким тешкоћама у развоју.

Обухваћено је преко 30 запослених из радних јединица ЦЗОДО, Дома Душко Радовић из Ниша и Мале домске заједнице из Алексинца. Планирано је да стручни тим Импулса реализује обуке за развој знања о раној интервенцији и вештина за бригу о деци са тешкоћама у развоју за запослене у другим установама у Србији, а договори око реализације неких од њих су већ у току.

Реализацију програмских услуга у оквиру Импулса током 2023.године пројектно је подржао „Perkins International“ у сарадњи са НВО ГРиГ и ЦЗОДО, као и у претходној години. Секретаријату за социјалну заштиту Града Београда поново је достављена комплетна документација потребна за системско успостављање и пружање ове врсте услуге у локалној заједници, као и досадашњим резултатима рада са преко 130 деце и породица, који оправдавају и ургирају потребу за овом услугом.

2. ПОРОДИЧНИ САРАДНИК (НЕАКТИВНА)

Услуга породични сарадник пружа се у породичном окружењу (у дому породице), као и у локалној заједници. Циљ услуге Породични сарадник је унапређење функционисања биолошких породица које су у ризику и тиме: спречи измештање деце (посебно раног узраста) из породице, помогне у процесу реинтеграције деце (која су била измештена) у своју породицу, правовремено реагује на ризичне ситуације у породици и превенира занемаривање и злостављање.

Услуга је у оквиру нашег Центра реализована од октобра 2013.године до септембра 2018.године (уз краткотрајне прекиде) када је престало њено финансирање. Континуирана евалуација (од стране РЗСЗ) услуге показала је да испуњава своју основну сврху тј. да унапређује капацитете породица да омогуће безбедност и услове за квалитетан развој деце у породичном окружењу.

Услуга је препозната у Нацрту новог Закона о социјалној заштити и у складу са тим се већ пет година очекује њено поновно покретање.

VI УСЛУГЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Центар здравствену делатност обавља пружајући услуге примарне здравствене заштите, полуинтензивне палијативне неге тешких хроничних стања, ретких болести, деце у социјалном ризику, злостављане и занемарене деце, као и здравствену заштиту трудница, породиља и самохраних мајки.

У објекту Стационара за мајку и дете регистровано је 4 специјалистичке педијатријске ординације са амбулантама дијагностике и терапијске интервенције из области педијатрије и 1 амбуланта медицинске рехабилитације као и 2 амбуланте за здравствену негу.
У осталим објектима установе регистроване су 4 амбуланте здравствене неге у РЈ Дом за младе, РЈ Драгутин Филиповић Јуса, РЈ Дом Дринка Павловићи РЈ Дом Јован Јовановић Змај.

Делокруг рада здравствених радника је: превентивно и куративно лечење, палијативно збрињавање, лабораторијска дијагностика, физикални третман и рехабилитација и стоматолошке услуге.
Медицинско особље установе врши антигенско тестирање корисника и запослених на присуство вируса SARS-CoV-2.
У Стационару за мајку и дете је у октобру 2023.године избила епидемија варичеле, од које је оболело 67 корисника и двоје запослених. Код свих оболелих болест је имала благ ток, без компликација. Епидемија је одјављена почетком јануара 2024.

Постоје изазови у реализацији здравствене заштите пунолетних корисника из РЈ Интензивна подршка у (у 2023. години – 31 корисник). У установи раде педијатри који не могу бити изабрани лекари пунолетним особама, па се за свако упућивање на специјалистички преглед или рецепт за медикаментозне терапије мора ићи код изабраног лекара на одељењу за одрасле пацијенте у Дому здравља. Ради се на решавању овог проблема, преузимањем и фактичке надлежности лечења пунолетних корисника од стране лекара опште праксе који је запослен у установи. Поступак пребацивања картона и пријаве на системске апликације Министарства здравља је у току.

За децу која немају регулисано здравствено осигурање – здравствену књижицу (углавном корисници прихватилишта на најранијем узрасту), у обавези смо да сносимо све трошкове док не остваре право на добијање здравствене књижице.

Све већи број деце има потребу за палијативним збрињавањем, са врло компликованим и ризичним здравственим стањем. Не постоје стандарди рада дефинисани у области палијативног збрињавања деце који би омогућили бољи однос броја запослених и деце, величину група као и омогућавање адекватнијих услова за укључивање породица и евентуални њихов боравак у установи током смештаја деце.

Комисија за болничке инфекције и епидемиолошко стање при Стационару претходне године је одржала 7 формалних састанака на којима су решавани епидемиолошки и организациони изазови. Комисија је добила новог придруженог члана Прим. др.Соњу Гиљачу, епидемиолога. Усвојен је и ревидирани Програм за превенцију и сузбијање заразних болести и болничких инфекција у ЦЗОДО.

ЗАШТИТА ОД COVID-19

Од 01.01. - 31.12.2023. ЦЗОДО је пријавио четворо позитивних навирус SARS-CoV-2 од тога 3 запослена (од укупно 315 запослених) и 1 корисник (од укупно око 570 корисника) што је утврђено позитивним тестовима (PCR-SARS-Cov-2 и брзи антигенски тест). Оболели су имали блажу клиничку слику болести, боравили су у кућној изолацији, није било хоспитализованих. Од почетка епидемије COVID - 19 тј. од 10.4.2020. године, па до 31.12.2023. у нашој установи је регистрован 151 оболели међу запосленима и 30 корисника.

Најзначајније процедуре које се спроводе према Плану мера за реализацију епидемиолошке заштите од заразних болести су:
- Пријем корисника се обавља искључиво са негативним налазом на вирус SARS-CoV-2.
- У радној јединици је успостављен посебан изолациони блок за изолацију корисника.
- У изолационим блоковима је ангажовано различито особље од особља ангажованог са осталим корисницима и примењују се строге епидемиолошке превентивне мере при уласку у изолациони блок, са смањеним бројем контаката, употребом личне заштитне опреме, прањем и дезинфекцијом руку након изласка из блока.
- При пријему корисника обавља се здравствени преглед, мери температура, узимају анамнестички и хетероанамнестички подаци о здравственом стању и евентуалним ризичним контактима корисника, врши лабораторијска микробиолошка обрада.
- При појави типичних симптома или оправдане сумње на заразну болест консултују се лекари у Центру или Дому здравља, изолују могући, вероватни или потврђени случајеви, пријављују епидемиолошкој служби и примењују се протоколом прописане мере заштите и лечења корисника.
- На улазу у сваки објекат односно радну јединицу постављене су дезобаријере и течна дезинфекциона средства за руке са инструкцијама о начину поступања при уласка у објекат.
- Редовно се снабдевају радне јединице личном заштитном опремом и дезинфекционим средствима уз њихову прописану примену.
-Ношење епидемиолошких маски није обавезно према Препорукама Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања од 10.11.22. год али се свакако препоручује. У складу са епидемиолошком ситуацијом посебно у четвртом кварталу 2023 и растућим бројем респираторних нековид инфекција међу запосленима и корисницима, ипак је потребно и обавезно да запослени који су у непосредном раду са корисницима носе заштитне маске.

VII СТРУЧНИ ПРОГРАМСКИ РАД

1. ПРОЦЕНА, СТЕПЕНИ ПОДРШКЕ И ИНДИВИДУАЛНИ ПЛАНОВИ

За свако дете, младу особу, мајку или трудницу ради се почетна процена још пре смештаја у установу. По процедури **Тим пријема, премештаја и отпуста** разматра захтеве за смештај корисника и врши почетну процену на основу документације коју достављају Центри за социјални рад. На основу достављених података и степена подршке који је потребан кориснику одређује се у коју радну јединицу ће бити смештен. Радне јединице Центра су подељене на основу степена подршке, па се деца којима је потребан степен подршке: I и II – смештају у РЈ Интензивна подршка и МДЗ, а III и IV – у остале радне јединице у складу са потребама, способностима и ризицима корисника, као и слободним капацитетима радних јединица и карактеристикама корисника који су већ на смештају.

Детаљнија процена корисника врши се након смештаја када се израђује Индивидуални план услуга, као и план третмана установе у радним јединицама (Табела 33).

Табела 33. **Број корисника домског смештаја за које је у 2023.г. урађена процена**

Узраст	Број корисника
Деца	270
Млади	75
Укупно	**345**

За половину корисника је потребан I степен подршке (50%), а најмање је деце утврђеног IV степена подршке – сваки десети корисник (Табела 34).

Табела 34. **Број корисника за које је утврђен потребан степен подршке према процењеним степенима подршке 31.12.2023.г.**

Степен подршке	Деца	Млади	Одрасли	Укупно
1. степен подршке	120	19		139
2. степен подршке	47	7		54
3. степен подршке	60	14		74
4. степен подршке	3	12		15
Укупно	**230**	**52**		**282**

Стручни тимови установе за сваког корисника сачињавају **Индивидуални план заштите,** према динамици утврђеној Правилником, а по потреби и чешће. У оквиру индивидуалног планирања заштите, деца и млади учествују у складу са узрастом и капацитетима које поседују.
Пракса је да се, кад год за то постоји могућност, у планирање укључују и родитељи.

Мање од половине корисника (49%) институционалног смештаја има план услуга у 2023.години. Планови услуга нису урађени односно нису достављени стручним тимовима установе за 64 корисника домске заштите, 21 дете из РЈ Стационар и чак 92 деце и младих смештених у РЈ Интензивна подршка. Извештаји (социјалног радника, психолога и лекара) о стању и развоју деце редовно се достављају надлежним Центрима за социјални рад на сваких 3 тј. 6 месеци уз позив на израду индивидуалних планова услуга. И поред тога у току 2023.године нису достављени планови услуга за више од половине корисника.

Табела 35. **Број корисника за које је у 2023.г. урађен план услуга**

Узраст	Број корисника
Деца	130
Млади	38
Одрасли	
Укупно	**168**

Од укупног броја корисника који у 2023.години немају сачињен план услуга (177) – 119 деце и младих је у надлежности одељења Градског центра за социјални рад у Београду (Табела 35).

2. ПРОГРАМИ И ТРЕТМАНИ

1.БАЗИЧНИ ПРОГРАМ РАДА

Базични програм рада је основа за програмирање: посебних програма рада и услуга, планова рада матичних група, као и индивидуалних планова. Креирали су га стручњаци наше установе, као и програм Обуке за примену БПР који је акредитован у Републичком заводу за социјалну заштиту. БПР је делимично ревидиран и проширен тако да буде више прилагођен потребама млађих колега који се уводе у рад,

У току 2023.године одржана је једна седмодневна Обука за примену Базичног програма рада у ЦЗОДО, уз учешће укупно 15 запослених у установи из свих радних јединица.
Базични програм рада предвиђа да свако дете има кључног/задуженог радника (васпитача/медицинску сестру), матичну групу којој припада и стручни тим као подршку (социјални радник, психолог, педагог/лекар, логопед, физиотерапеут).
Стручни тим се формира према потребама сваког детета уз укљученост родитеља. Тим саставља Индивидуални план за дете заснован на претходној процени. Индивидуални план је заснован на снагама детета, а подразумева конципирање активности које у актуелном и у наредном периоду најделотворније задовољавају потребе и подстичу развој детета.

Поред свакодневног индивидуалног и групног рада који се одвија кроз саветодавне, едукативне и терапијске разговоре, као и кроз активно слушање и посматрање, врши се усмеравање, охрабривање, мотивисање, давање информација и договарање – све са циљем превладавања трауме и губитка, васпитавања, оснаживања и оспособљавања деце за самосталан живот.

2.ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ РАДА И ТРЕТМАНА КОРИСНИКА

ПРОГРАМ ФЛЕКСИБИЛНА ПОДРШКА ПОРОДИЦИ – програм подељене бриге омогућава да се понуди индивидуализивана подршка свакој породици са циљем да дете више функционише као члан своје породице, а мање као корисник смештаја у институцији. Циљ је да се приликом захтева за смештај родитељима понуди флексибилнији аранжман смештаја кроз дневне, петодневне или вишемесечне боравке деце на смештају док ноћи или редовне викенде проводи у породици уз сарадњу са центром за социјални рад.

ПРОГРАМ ПОВРАТАК КУЋИ (Back to home) – програмом су обухваћена сва деца Прихватилишта Стационара и деца предшколског узраста на домском смештају која имају контакте са породицом и за коју је планом сталности предвиђена могућност повратка у породицу. Тим Програма прави јака партнерства са упутним центрима за социјални рад и заједно са водитељима случаја, родитељима, сродницима и важним особама сачињава Породични план, којим се дефинишу видови подршке и задаци сваког актера (стручњака у дому, водитеља случаја, родитеља...) које треба испунити како би се у што краћем року превладала породична криза и створили услови за повратак детета кући.

ЛОГОПЕДСКИ ТРЕТМАН – спроводи се кроз индивидуалне третмане по програму вежби у зависности од степена говорно – језичког развоја корисника, као и у оквиру групе. Логопеди спроводе и саветодавни рад са колегама који су у непосредном раду са децом, а у циљу што успешнијег говорно-језичког и целокупног психомоторног развоја деце.

Почетком 2023.године логопеди су извршили опсервацију и анализу потреба деце у домовима за логопедским третманом. Један логопед је задужен за децу из РЈ стационарне, а други за РЈ домске заштите. У Дому Моша Пијаде је опремљен простор за логопедски кабинет.

У Малој домској заједници индивидуалним логопедским третманом током 2023.године је било обухваћено 1 дете, а у Прихватној станици 28 деце. Остала деца су била стимулусана у оквиру групе садржајима који су у складу са њиховим степеном говорно-језичког развоја и целокупним потенцијалима. У Дому Моша Пијаде индивидуалним логопедским третманом је било обухваћено 7 деце. Третман се наставља код укупно 16 деце.

У стационарној заштити је у октобру почео са радом нови логопед.

3. ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ СТИЦАЊА ЖИВОТНИХ ВЕШТИНА И ОСПОСОБЉАВАЊА

ПРЕЛАЗНА СТАМБЕНА ЗАЈЕДНИЦА - програм је намењен младима у фази пред излазак из дома са циљем да се практично припремају у вештинама становања и самосталног живота. Корисници програма који су још увек на смештају у установи, живе у посебно одвојеном простору дома – апартману који се састоји од дневног боравка, приручне кухиње, тоалета са веш машином, и неколико спаваћих соба. Млади у том програму самостално организују живот и воде домаћинство уз саветодавну подршку ментора. У току 2023.године 7 корисника РЈ Јован Јовановић Змај је било у овом програму.

ДОМСКИ ПАРЛАМЕНТ – један од начина партиципације деце и омладине у организацији и функционисању домова. У раду парламента корисници уче како да размењују информације, аргументовано дискутују и преговарају са одраслима и како да доносе одлуке за ствари за које су одговорни. На овај начин се развијају вештине деце које су им значајне у животу, као и ресурси установе да унапреди своје деловање. У све три РЈ домске заштите задужени су васпитачи који подржавају функционисање Домског парламента. Учествују сва деца на смештају преко изабраних представника матичних група у Домском парламенту.

ПРОГРАМ ВОЛОНТЕР – ДРУГ – Центар за унапређење друштва уз подршку студената волонтера спроводи активности за децу из РЈ Дом Јован Јовановић Змај, РЈ Дом Моша Пијаде и РЈ Дом Дринка Павловић. Циљ пројекта Дружимо се и учимо заједно је да кроз индивидуални рад волонтери спроводе различите садржаје са децом (учење, дружење, посете културним и спортским догађајима) како помогли јачање њихових капацитета и тај начин надокнадили учење кроз основне животне процесе својствене породици. У 2023.години из сва три дома је укључено 25 деце, који бар једном недељно имају у распореду дружење и активности са волонтерима из програма.

Ова индивидуална подршка и дружење 1:1 је значајна, јер омогућава деци изласке ван дома, одласке на занимљива места и стицање искустава која дуго памте и препричавају.

Центар за позитивни развој ЦЕПОРА у нашој установи већ 10 година успешно спроводи активности и радионице за децу. У току 2023.године у све три РЈ домске заштите су организоване по две групе деце (млађа и старија) које једном недељно учествују у радионицама. У Дому Моша Пијаде се сваког другог уторка спроводи програм **Ушушкавање** - читање бајки пред спавање сваког другог уторка. Деца се веома радују овој активности и жељно чекају уторак. У све активности је укључено око 50 корисника.

СЕКЦИЈЕ - У свим домовима континуирано постоје следеће секције: Креативна радионица, Кулинарска радионица, Играоница – за децу млађег узраста, Компјутерска радионица и Спортска секција. Поред ових у РЈ Јован Јовановић Змај деца учествују у Радионици керамике и примењене уметности и Еколошкој радионици. У РЈ Дом Дринка Павловић има Фризерска радионица, Кухињица и Перионица.

У Стационару за мајку и дете реализују се Монтесори секција, Кулинарска секција, Музичка секција и Ликовна секција као део редовног програма рада са децом.

У Материнском дому је Центар за реаговање и кризну политику током 2023. одрганизовао једном недељно креативне радионице (израда накита, декупаж) и компјутерске радионице.

4. ПРОГРМИ ПОДРШКЕ ШКОЛОВАЊУ И ЗАПОШЉАВАЊУ

Млади из домова имају помоћ и понуду обука за професионално оспособљавање, стицање знања и вештина, као и помоћ за радно ангажовање у сарадњи са Фондацијом СОС Дечија села – Центар Јаки млади и НВО ГРиГ, као и ангажовање преко омладинских задруга.

У току 2023. група мама из локалне заједнице је пружала подршку у запошљавању мама које напуштају Матерински дом.

ПРОГРАМ КЦ ЈАКИ МЛАДИ – реализује континуирано Фондација СОС Дечија села Србије циљу повећања запошљивости младих који напуштају заштиту организује едукације за активно тражење посла, кроз курсеве језика, програмирања, вожње, стицања различитих занатских вештина и повезивање са послодавцима. У претходној години било је укључено око 25 корисника.

млади повремено избегавају радионице, али радо разговарају са запосленима Центра Јаки млади. Оно што представља изазов је њихова редовност на радионицама, тешко прихватају структуру и обавезе, али се јављају у организацију када се суоче са неким проблемом или су пред излазак из дома, често остају у контакту са њима након изласка. За овај пројекат је важно што млади знају коме могу да се обрате, те их сматрамо значајним ресурсом.

ГРИГ – Центар за социјално превентивне активности се фокусирао, углавном, на адолесценте и младе у сукобу са законом, којима је изречен васпитни налог или посебна обавеза. И даље постоји могућност и подршке младима у процесу осамостаљивања кроз похађање клуба за младе, индивидуално саветовање или додатну подршку у учењу.

5. СПОРТСКО – РЕКРЕАТИВНЕ АКТИВНОСТИ

У свим РЈ домске заштите постоје спортски терени, теретане (у затвореном и на отвореном простору) и спортске секције које подржавају васпитачи и стручни радници који тренирају са децом и младима и организују такмичења.

Подстиче се развој спортског духа и подржавају се кориници који се озбиљније баве спортом. Негује се сарадња са бројним спортским клубовима, друштвима и спортистима појединцима који су дугогодишњи пријатељи и гости Центра.

Група деце из Дома Јован Јоваовић Змај и Прихватилишта за ургентну заштиту имају вежбе физичке културе базиране на џудоу које воде двоје волонтера (бивши репрезентативац Србије у џудоу).

Током лета корисници одлазе на базене СРЦ Бањица, СРЦ Ташмајдан, Завод за спорт.

6. КУЛТУРНО ЗАБАВНЕ АКТИВНОСТИ

Током 2023.године кориници су учествовали у прославама и обележавању новогодишњих и божићних празника, славе установе Светог Саве. Организовани су одласци у ЗОО врт, биоскоп, обилазак музеја. Корисници РЈ Дом Дринка Павловић суботом посећују манастир Сланци.

Млади из установе учествовали су у представи (Не)видљиви која је настала кроз интензиван процес базиран на примењеном позоришту. Учествовали су млади без родитељског старања, особе са инвалидитетом, млади незапослени и волонтери из три организације из Србије, Италије и Хрватске. Представа је настала на искуствима и погледима самих учесника, који су аутори и извођачи, а уз вођство редитеља из три земље. Представа је имала три међународне турнеје (Србија, Италија, Хрватска) и играна је 31 пут у школама за преко 850 ученика. https://touch.cepora.org/

7. ЛЕТОВАЊА, ЗИМОВАЊА, ИЗЛЕТИ

Захваљујући донацији Пинк медија групе која је покрила све трошкове смештаја, превоза, опремања и џепарца за пут деца и млади из ЦЗОДО су били на зимовању на Дивчибарама у фебруару (06.03. – 13.03.2022) – 100 корисника и летовању у Црној Гори у Бијелој у јуну (30.06. – 08.07.2022) – 97 корисника.

У току године било је организовано више једнодневних излета до Бојчинске шуме, Кошутњака, Засавице, Авале, Аде Циганлије, Ботаничке баште, Калемегдана, Бањичке шуме, новогодишње чаролије Светлосна бајка.

3.ПРЕВЕНЦИЈА КОНФЛИКАТА И ИСКУСТВА НАСИЉА НАД КОРИСНИЦИМА

При свакој РЈ ЦЗОДО формиран је Интерни тим за заштиту деце од злостављања и занемаривања. Због комплексности установе и недостатка Екстерног тима при ЦСР од 2007.године формиран је и Централни интерни тим (од стручних радника из РЈ Општи послови) који прати да ли се поштују принципи, процедуре и поступа по Протоколу .

Услови заједничког живота већег броја деце која су жртве злостављања и занемаривања чине погодни миље за испољавање вршњачког злостављања, на које се хитно реагује доследном применом Протокола као и развојно негујућим и подстицајним стилом васпитања у оснаживању и припреми деце за прихватање одговорности.

Током 2023.године Централном интерном тиму за заштиту корисника од злостављања и занемаривања достављено је 6 пријава које су се односиле на физичко насиље. (Табела 36).

Сви случајеви су процесуирани након догађаја, сачувани су докази (писане изјаве учесника, сведока и налази лекара), предузете су мере да се осигура основна безбедност угрожене деце, о свему су обавештени органи старатељства, полиција; примењена матрица фактора ризика, као и сачињени детаљни и прецизни индивидуални планови који треба да оснаже, пруже подршку и превенирају даљу могућу ситуацију злостављања. У појединим случајевима су обавештени инспектори за малолетничку деликвенцију ПУ за град Београд који су узели изјаве од свих учесника.

Табела 36. **Број пријава/жалби евидентираних током 2023.г. од стране интерног тима установе због насиља над корисницима према узрасту жртве**

Узраст жртве	Број корисника
Деца	6
Млади	
Одрасли	
Укупно	6

4. ИСПИТИВАЊЕ ЗАДОВОЉСТВА КОРИСНИКА

Од 22.11- 08.12.2023. у установи је спроведен шести циклус испитивања задовољства корисника услуга смештаја. Циљ је утврђивање нивоа задовољства корисника, очекивања и перцепција о услугама, ради унапређења истих. Примењена је иста методологија као и претходних година. Испитивањем су обухваћени су сви актуелни корисници услуга смештаја ЦЗОДО, који су користили услугу најмање 3 месеца. Деца школског узраста и млади су самостално попуњавали упитник питања (узорак 130 корисника – реализовано 100 упитника (77%)), док су у име деце млађег узраста и деце са израженим тешкоћама у развоју упитник попуњавали родитељи/сродници (за 19 корисника) или професионални старатељи из ЦСР (за 183 корисника). Анкетирање корисника спровело је пет студенткиња на пракси и 1 приправница и то у РЈ у којима не обављају праксу, како би се обезбедила непристрасност. За 183 корисника РЈ стационарне заштите, РЈ Драгутин Филиповић Јуса и мале групе из Дома Дринка Павловић професионалним старатељима из ЦСР је електронском поштом послат линк за попуњавање упитника у Google Docs формату.

КОРИСНИЦИ - Упитник је самостално попунило 73% корисника, а 26 корисника је тражило помоћ у виду читања, бележења коментара или појашњавања питања. Полна структура – 49 мушки, 48 женски. По узрасту – 27 пунолетних корисника, 41 средњошколског и 29 корисника основношколског узраста. Укупна збирна оцена за све анализиране РЈ је 4 (на скали од 1 до 5). У односу на 2022.годину су порасле оцене у 11 области. Области које је највећи број корисника високо оценио (оценама 4 и 5) су услови за образовање (87%) простор РЈ (85%) и подршка контактима са значајним особама (82%). Највише ниских оцена било је, као и претходних година, за поверљивост и подршку у планирању будућности (сваки четврти корисник дао је најниже оцене). У коментарима преовлађују критике (75), жеље, предлози (48) и похвале (30). Као и претходних година у коментарима је поново најчешће помињана потреба да се побољша храна (петина корисника). Претходних година се радило на побољшању исхране која се припрема у Централној кухињи – почевши од услова тендера за храну, преко измене јеловника, начина припреме и сервирања, до чешће провере

квалитета оброка од стране запослених. Стиче се утисак да су примедбе корисника на храну више ствар навике и узрокована избором јела (која морају задовољавати одређену нутритивну вредност и разноврсност састојака). Јеловник, као и сама припрема хране је на много бољем нивоу, иако увек има простора за побољшање.

СТАРАТЕЉИ - Послато је укупно 202 упитника – старатељи су попунили 93 упитника тј. 46% планираног узорка старатеља. Укупна збирна оцена за све анализиране РЈ је 4,3 - благо повећана у односу на претходну годину.
Области које је највећи број стартеља високо оценио (оценама 4 и 5) су поштовање и подршка запослених детету (98%), подршка контактима и поштовање чланова породице (96%). Ниских оцена готово да нема и у областима где их има чине мање од 5% одговора.

Оцене сродника су као и претходне 2 године више него професионалних старатеља.

У коментарима старатељи хвале доступност, одазивност и посевећеност запослених. Притужбе се односе на системске недостатке – капацитета у постојећим услугама (породични и домски смештај), недовољан број радника, неразвијеност других услуга.

VIII ПРОСТОР И ОПРЕМА

1.РЈ СТАЦИОНАР, РЈ СМЕШТАЈ УЗ ИНТЕНЗИВНУ ПОДРШКУ, ПРИХВАТИЛИШТЕ СТАЦИОНАРА

Због планиране реконструкције до септембра 2023.године извођени су само неопходни радови текућег одржавања зграде.
Кроз донације грађана и организација, предузимане су активности набавке материјала за игру и учење, индивидуално прилагођене развојним потребама и интересовањима деце, као и намештај за опремање дечијих група.

Уз подршку Секретаријата за социјалну заштиту Града Београда остваривено је право на џепарац за децу у РЈ Прихватилиште чиме је дугорочније отклоњен проблем обезбеђивања довољне количине пелена за децу.

Стационарна заштита (обе РЈ и услуга прихватилишта) се сада пружа на адресу Звечанска 9 у новим условима који нису у потпуности уподобљени потребама деце. Објекат у Звечанској 9, бивша Клиника за опекотине, пластичну и реконструктивну хирургију КЦС-а, је изграђен 1940.године и било је потребно додатно сређивање електро инсталација, водоводне мреже, реновирање котларнице и хигијенско кречење комплетне унутрашњости. Током лета је било више акција чишћења и сређивања простора и дворишта (волонтерски дани појединих компанија) – учествовало је преко 30 волонтера како би се објекат болнице прилагодио за боравак деце.

Почетком септембра 2023. започело је пресељење деце, запослених,целокупне кухиње и пратеће опреме у објекат у Звечанској 9. Овај веома захтеван подухват подразумевао је и бригуо спречавању појаве епидемије те је након детаљног чишћења простора и клима уређаја обављена и завршна дезинфекција. Уз све тешкоће које тако обимно пресељење подразумева (транспорт, смањен простор у коме деца бораве тј. већи број деце по групама , хроничан недостатак спремачица и

простора за изолацију) успешно је завршено за неколико дана.

Додатни проблем око пресељења је што је објекат у Звечанској 9 двоструко мање квадратуре од објекта у Звечанској 7, па су сада из РЈ Интензивна подршка на једном спрату деца са првог и другог одељења, на другом деца са пријемног и четвртог одељења, а на трећем деца из Стационара и Прихватилишта. Важно је напоменути да особље и стручни тим стално предузимају активности за унапређење сетинга за стимулацију развоја и социјализацију деце.

Реновирање објекта у Звечанској 7 ће решити свакодневне техничке пороблеме и унапредити услове рада, као и пре свега безбедност корисника, омогућити већу ефикасност и исплативост како финансијску тако и енергетску. Нове инсталације водоводне, струјне, нови лифтови, прозори решиће дугогодишње изазове и проблеме. Реконструкција је у току, напредује у складу са планом, а рок за завршетак радова је фебруар 2025. године.

2. РАДНА ЈЕДИНИЦА МАТЕРИНСКИ ДОМ

Материнski дом од марта 2019.године користи простор реновираног објекта у ул.Звечанској 52.

Током 2023.године опремљени су вешерај (нова веш-машина), васпитне групе (3 угаоне гарнитуре, 2 фрижидера, 3 климе, опремање тоалета, 1 замрзивач, 1 телевизор), кабинет за шивење и кројење, двориште дечијим играчкама (кућица, тобоган...).

Простор Материнског дома је опремљен адекватно у складу са потребама мајки, деце и запослених. У наредној години потребно је кречење матичних група.

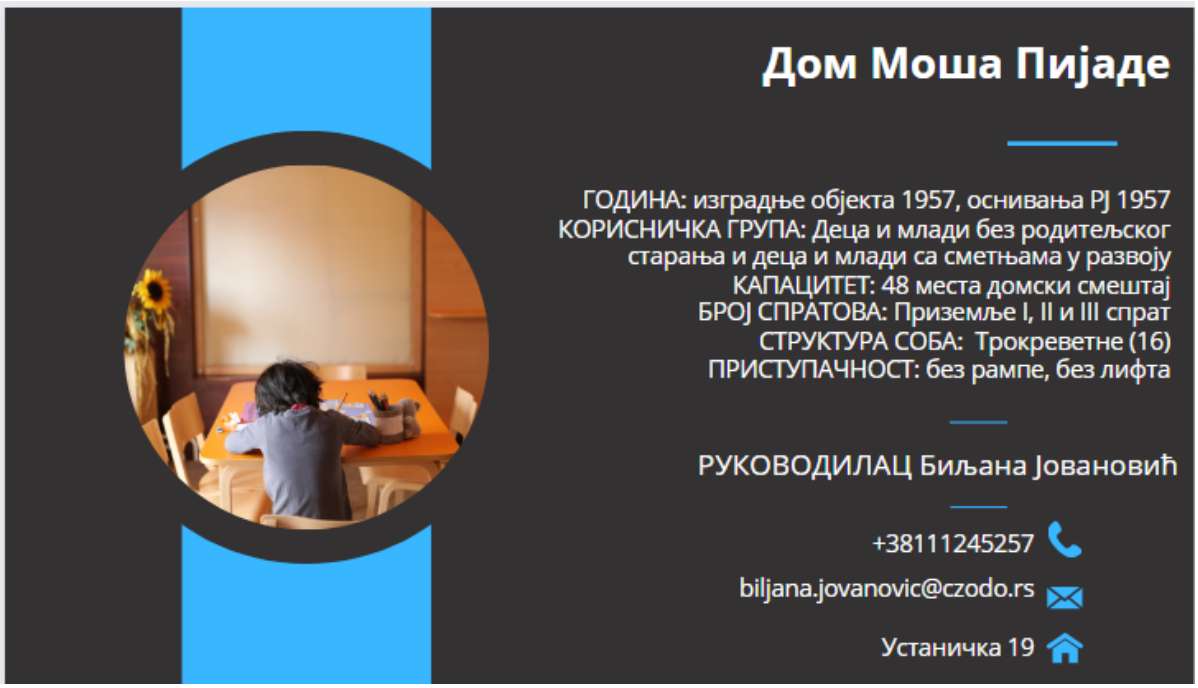
3. РАДНА ЈЕДИНИЦА ДОМ ДРИНКА ПАВЛОВИЋ

У току 2023.године делимично је адаптиран простор прве васпитне групе: кречење, пресвлачење подова, делимична санација спољашње столарије, стављање заштитне решетке на балкону дневног боравка, опремање намештајем. Приоритет је инфраструктурна реконструкција целог објекта: замена столарије, спољашња изолација, замена система за грејање и прелазак на еколошки прихватљива горива; реновирање водоводно – канализационе мреже; обнова унутрашњости објекта и замена дела намештаја, оплемењивање дела дворишта и реконструкција кошаркашко/одбојкашког терена; постављање заштитних решетки на првом спрату објекта и на амбуланти у приземљу. У јануару 2024. очекује се почетак радова за регулисање/ подизање струјног капацитета објекта.

4. РАДНА ЈЕДИНИЦА ДОМ МОША ПИЈАДЕ

У претходној години је уређено двориште дома, фудбалски терен је опремљен новим мрежама за голове и кошевима, уређене су трибине, набављене су справе за вежбање и обновљене клацкалице и љуљашке. Реновирана су два тоалета у приземљу дома у собама корисника је замењено 48 ормара, 12 кревета, 48 душека за кревете, 30 тепиха, завесе на свим дечијим собама и дневним боравцима, 4 телевизора. Урађено је ЛЕД осветљење у свим просторијама у приземљу дома.

Објекат је стар и потребна је инфраструктурна реконструкција. Приоритно је постављање ограде око објекта, замена столарије, обнова фасаде.

5. РАДНА ЈЕДИНИЦА ДРАГУТИН ФИЛИПОВИЋ ЈУСА

У Дому Драгутин Филиповић Јуса у току 2023.године није било значаних улагања и радова у дому.

У истом објекту налази се Прихватна станица, Мала домска заједница и део простора користи Центар за породични смештај и усвојење Београд. У МДЗ недостаје простор за запослене како би могли несметано да одлажу и воде документацију.

6. РАДНА ЈЕДИНИЦА ДОМ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ ЗМАЈ

У објекту Дома Јован Јовановић Змај, налази се и Прихватилиште за ургентну заштиту деце од злостављања и занемаривања, Архивски депо установе, као и Централна кухиња у којој се припремају оброци за све радне јединице домске заштите.

Реновиране су три собе у четвртој групи намењеној за одржавање дневно - креативних радионица (сликарска, глина, музичка). Ове собе су опремљене новим намештајем. Обезбеђена су 4 клима уређаја за дечије собе. Замењена су улазна врата, окречени делови дома оштећени прокишњавањем.

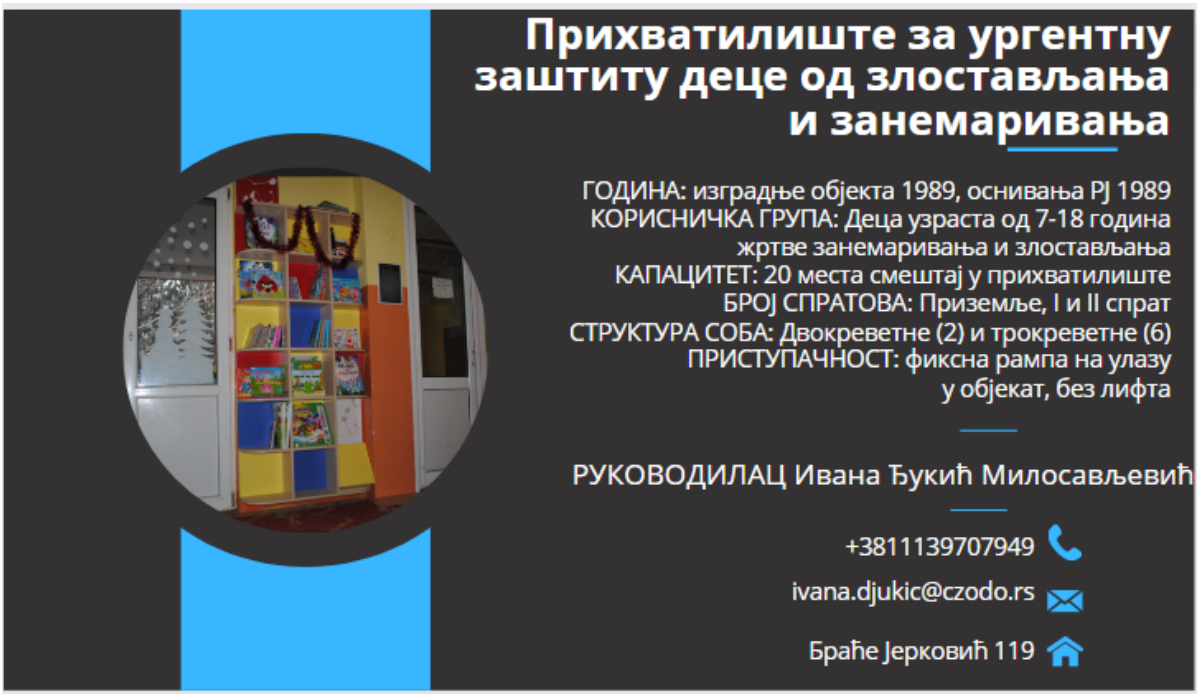
Приоритет је побољшање грејања у ободним и собама у поткровљу. У 2024. години, планира се проналазак средстава и реновирање васпитне групе у приземљу зграде.

У ту групу планира се пресељење старијих, самосталних корисника како би се остале матичне групе растеретиле због повећаног броја пријема. Планирано је кречење спаваћих соба и дневних боравака матичних група.

Постоји потреба за бетонирањем/ асфалтирањем задњег дела дворишта (део иза Централне кухиње), где се налазе контејнери за отпад. На тај начин олакшало би се одржавање хигијене и у великој мери спречила појава глодара.

Потребно је на јесен сваке године организовати професионалну екипу за проверу црепова крова, као и чишћење олука. За балон халу је неопходно ангажовати минимум једног запосленог за потребе одржавања хигијене простора.

7. РАДНА ЈЕДИНИЦА ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА УРГЕНТНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД ЗАНЕМАРИВАЊА И ЗЛОСТАВЉАЊА

У 2023. Градски секретаријат за социјалну заштиту одобрио је средства за: две (2) фотеље; један (1) двосед, један (1) орман са полицама, две (2) канцеларијске столице, две (2) гарнитутре за две терасе, шест (6) отворених полица за купатило, један (1) тепих, једна (1) сушара.

Од донаторских средстава обезбеђен је 1 телевизор, кош и машина за веш.

За наредну годину потребно је кречење и замена врата; набавка опреме и беле технике.

IX ЉУДСКИ РЕСУРСИ

Проблем недовољног броја запослених траје у установи више од деценије (од одлуке о забрани запошљавања). Тренутно у услугама смештаја недостаје 62 извршиоца – што је разлика између 289 ангажованих на дан 31.12.2023. и 351 радника предвиђених систематизацијом послова у Центру. Највише недостају радници медицинске струке који због сменског рада, тежине посла и недостатка запослених одлазе у приватни сектор или иностранство; и техничког особља – спремачица, радница у вешерају и помоћних кувара чије плате су у висини минималне зараде, а који на тржишту рада налазе боље плаћене послове.

Установа константно обавештава надлежне - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Републички фонд за здравствено осигурање и Секретаријат Града Београда о упражњеним радним местима и тешкоћама у организовању рада и обављању основне делатности.

Утицај на решавање овог проблема врши се и преко синдикалних организација, удружења послодаваца и стручних радника, асоцијација, радних тела и група у којима представници установе учествују, с обзиром да се ради о проблему на нивоу целог система социјалне заштите.

Иако проблем траје годинама ове године је најтеже доћи до медицинских сестара за стационарну заштиту, где су ова радна места најбројнија и најпотребнија за непосредни рад са децом.

Финансијске мере које Влада Србије последње три године предузима ради побољшања материјалног положаја и додатне стимулације здравствених радника, довеле су до тога да у установи постоји 4 цене рада (основице за обрачун плата), које се кроз коефицијенте веома одражавају на висину примања – зарада лекара специјалиста је већа од зараде директора, медицинских техничара слична као стручних радника (са факултетом и завршеним едукацијама за терапеуте), а административних и техничких радника са средњом стручном спремом близу минималне зараде.

Центар у циљу подршке запосленима организује процес супервизије, поново ослањајући се на сопствене ресурсе – јер у законским решењима супервизија није предвиђена у установама за смештај.

Крајем 2023.године спроведено је испитивање задовољства запослених (61% учествовало). У истраживању је учествовало преко 2/3 запослених осим у Стационару за мајку и дете где смо добили одговоре од 38% запослених. У односу на остале аспекте – запослени су исказали највеће задовољство сарадњом са претпостављенима (83% задовољно углавном и у потпуности) и колегама (75%) могућностима за креативност и изношење идеја претпостављенима (74%), подршком претпостављених (70%), јасноћом упутстава (69%). Највеће незадовољство је финансијском надокнадом за рад - 56% незадовољних, тек сваки пети задовољан.

Редослед просечне укупне оцене свих индикикатора задовољства према радном месту: руководилац (4,2), физиотерапеут и неговатељ (4,1), лекар (4), васпитач, социјални радник, психолог, педагог и логопед (3,8), техничко особље (3,7), административни радник (3,6) и медицински техничар (3,1).

На основу резултата и фидбека из РЈ ревидираће се План унапређења система праћења и подршке запосленима, који ће бити реализован у складу са финансијским и другим могућностима установе.

1. СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ РАДНИКА

1.1. ЗАПОСЛЕНИ ПРЕМА ВРСТИ УСЛУГА И СТАТУСУ ЗАПОСЛЕНИХ

Табела 37. **Основни подаци о свим ангажованим радницима у установи, на дан 31.12.2023.**

Услуга	Радници ангажовани на неодређено време	Радници ангажовани на одређено време	Друго (друга врста уговора)	УКУПНО
Услуга домског смештаја	247	42	3	**302**
Остале услуге које установа пружа [8]	42		18	**60**
Укупно	**289**	**42**	**19**	**362**

На дан 31.12.2023.године у РЈ Стационар, РЈ Интензивна подршка, РЈ Материнский дом, РЈ Дом Јован Јовановић Змај, РЈ Дом Моша Пијаде, РЈ Дом Дринка Павловић, РЈ Дом за младе и РЈ МДЗ Драгутин Филиповић Јуса ради 247 запослених на неодређено време, 42 на одређено, а два лекара специјалиста и једна домаћица су ангажовани по уговору (Табела 37).

У прихватилиштима и прихватној станици је половином године број запослених усклађен са Одлуком Града о броју запослених (39,2). Посао тренутно обавља 34,2 стручних и 4,5 техничка радника. Тренутно недостаје једна медицинска сестра у Прихватној станици. Међутим, с обзиром на константну попуњеност и рад преко капацитета у услугама прихватилишта за децу предшколског узраста, оба се у обављању заштите ослањају на ресурсе других РЈ са којима деле објекте.

Табела 38. **Број свих запослених и ангажованих радника на услугама домског смештаја на дан 31.12.2022. године према статусу запослених**

Статус запосленог	Радно место						УКУПНО
	Руководећи радници	Стручни радници	Стручни сарадници	Сарадници	Фин-админ. радници	Технички радници	
РО на неодређено време	12	50	24	102	11	48	**258**
РО на одређено време		8	2	17	1	15	**36**
Ангажовање на обављању ПП послова		8				1	**2**
Приправници и стажисти		4					
УКУПНО	**12**	**70**	**26**	**119**	**11**	**64**	**302**

1.2. ЗАПОСЛЕНИ У УСЛУГАМА СМЕШТАЈА ПРЕМА РАДНОМ МЕСТУ, ВРСТИ АНГАЖОВАЊА И ИЗВОРУ ФИНАНСИРАЊА

Табела 39. **Број и структура запослених и ангажованих радника на дан 31.12.2023. према врсти радног места, ангажовања и извору финансирања**

Назив радног места	Врста ангажовања		Извор финансирања			
	На неодређено време	Остали уговори	Буџет РС	Буџет АС	Установа	РФЗО
Руководећи радници						
Директор	1		1			
Заменик/помоћник директора	1		1			
Руководилац одељења засебног објекта	7		7			
Остало	3		3			
Руководиоци - укупно	**12**		**12**			
Руководиоци - укупно, врста ангажовања и финансирање	**12**		**12**			
Стручни радници						
Социјални радник	8		8			
Психолог	5		5			
Педагог / специјални педагог	28	6	28		6	
Дефектолог						
Социолог	1		1			
Правник	1		1			
Логопед		1			1	
Андрагог						
Лекар опште праксе	1	1			1	1
Лекар специјалиста	5					5
Стоматолог	1					1
Остало						
Стручни радници - укупно	**50**	**8**	**43**		**8**	**7**
Стручни радници - укупно, врста ангажовања и финансирање	**58**		**58**			
Стручни сарадници						
Радно окупациони терапеут						
Нутриционista						
Васпитач[9]	13	1	13		1	
Виши физиотерапеут	3		3			

Виши медицински техничар	6		6			
Остало	2	1	2		1	
Стручни сарадници – укупно	**24**	**2**	**24**		**2**	
Стручни сарадници - укупно, врста ангажовања и финансирање	**26**		**26**			
Сарадници						
Неговатељица	6	5	6		5	
Медицинска сестра/мдицински техничар	94	11	57		11	37
Радни инструктор						
Физиотерапеут						
Зубни техничар	1		1			
Остало	1	3	1		1	
Сарадници – укупно	**102**	**17**	**65**		**17**	**37**
Сарадници - укупно, врста ангажовања и финансирање	**119**		**119**			
Финансијско-рачуноводствени и административни радници						
Финан.-рачуноводствени радник	5		5			
Административни радник	5		5			
Технички секретар	1		1			
Економ						
Остало						
Финансијско-рачуноводствени и административни радници – укупно	**11**		**11**			
Финансијско-рачуноводствени и административни радници – укупно	**11**		**11**			
Технички радници						
Кувар	8		8			
Радник на одржавању одеће	6	1	6		1	
Фризер						
Спремачица/чистачица	26	11	26		11	
Кројач	1		1			
Возач	2		2			

Ложач	2	1	2		1	
Портир / телефониста / чувар						
Домар	2	2	2		2	
Магационер	1		1			
Остало						
Технички радници - укупно	**48**	**15**	**48**		**15**	
Технички радници - укупно, врста ангажовања и финансирање	**63**		**63**			
УКУПНО	**302**		**302**			

Трошкови зарада за 72% запослених финансирају се из буџета РС, 15% РФЗО (мање од 1/3 здравствених радника), а 13% установа. Дугогодишњи проблем у остваривању права на новчане накнаде за запослене које финансира РФЗО остаје нерешен. Наиме, Републички фонд за здравствено осигурање неједнако третира здравствене раднике запослене у систему социјалне заштите и осим основне зараде не финансира надокнаде за ноћни рад, рад недељом, прековремени рад, јубиларне награде и сл.

1.3. ЗАПОСЛЕНИ У ДОМСКОМ СМЕШТАЈУ ПРЕМА ВРСТИ ПОСЛА, СТАРОСТИ И ПОЛУ

Табела 40. **Структура свих ангажованих радника према радном месту, старости и полу на дан 31.12.2023.**

Врста посла	Радно место										**Укупно**		**Укупно**
	до 30		31-40		41-50		51-60		60+		**Укупно**		
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	**М**	**Ж**	
Руководећи радници			4			1	2	2	1	2	**7**	**5**	**12**
Стручни радници		8	6	10	2	13	3	11	1	4	**12**	**46**	**58**
Стручни сарадници		2	1	2	3	4		14			**4**	**22**	**26**
Сарадници	4	19		22	2	34	2	31		5	**8**	**111**	**119**
Финан.админ. радници		2				3	1	4		1	**1**	**10**	**11**
Технички радници		1	2	4	2	19	8	20		7	**12**	**51**	**63**
Укупно по полу	**4**	**32**	**13**	**38**	**9**	**74**	**16**	**82**	**2**	**19**	**44**	**245**	**289**
Укупно	**36**		**51**		**83**		**98**		**21**		**289**		

Полна структура запослених у установи, не разликује се од полне структуре запослених у помажућим професијама, нарочито у социјалној заштити - на 7 жена долази по један запослени мушкарац и то је већином техничко особље.

Трећина запослених на пружању услуга смештаја је старости до 40 година, четвртина је између 41 – 50 година, а око 41% има преко 50 година старости. (Табела 40).

2. ОБУКА И УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

СТРУЧНИ САВЕТ ЦЗОДО

У току 2023.године одржано је десет састанака Стручног савета. Теме сусрета су редовно пријављиване Комори социјалне заштите, на основу чега су присутни чланови Савета добијали одговарајући број бодова (потребних за обнову лиценце). У односу на претходни извештај, ове године су успешно организована два округла стола са колегама из ГЦСР, поред презентација које су категорисане као едукације без провере знања.

Стручни савет се бавио темама од значаја за свакодневни рад у заштити деце; изазови у раду са малолетним трудницама; психопатске тенденције на раном узрасту; адиктивна понашања на интернету; васпитно- образовни рад у прихватилишту; психолошке границе - алатке у очувању личног и професионалног идентитета. Излагачи су били из следећих РЈ: Матерински дом, Дом Дринка Павловић, Прихватилиште за ургентну заштиту деце, Стационар, Дом Јован Јовановић Змај.

Комисија за давање мишљења о стручном усавршавању разматрала је 2 молбе запослених за учешће на стручним скуповима и презентацију радова , 1 за похађање едукације и 2 молбе за спровођење истраживања. Сви захтеви су одобрени, очекује се спровођење истраживања и презентација резултата.

ПЛАНИРАНЕ ОБУКЕ

За наредну годину планиране су обуке које омогућавају реализацију и унапређење радног процеса - обуке за примену Базичног програма рада, Иницијални тренинг за телефонско саветовање, Тренинг за чет саветовање, Тренинг за телефонско саветовање родитеља и едукативне радионице за запослене који треба да полажу испит за лиценцу.

У 2023. години надлежне комисије у Србији и Црној Гори су доставиле акредитације на наше апликације за три програма обуке:
- „Обука за практичаре у пружању услуга деци и младим странцима без пратње – Из праксе у праксу“ код Завода за социјалну заштиту Републике Србије;
- „Програм обуке за развијање вештина саветовања путем писане / електронске комуникације“ код Завода за социјалну заштиту Републике Србије и
-„Примена базичног програма рада у установи за децу и омладину“ код Завода за социјалну заштиту Црне Горе.

ОБУКЕ, ТРЕНИНЗИ, РАДИОНИЦЕ

У оквиру Центра реализовану су обуке:
-„Програм обуке пружалаца услуга социјалне заштите за примену Базичног програма рада у установи за децу и омладину“, уз учешће 15 запослених у ЦЗОДО (акредитован);
- „Иницијални тренинг за телефонске саветнике“, уз учешће 15 професионалаца у области социјалне заштите (акредитован);
-„Основни приступи у раду са децом са вишеструким тешкоћама у развоју“, уз учешће 11 професионалаца из установе (едукација без провере знања);
- „Дигиталне технологије у животу деце, младих и њихових родитеља“, уз учешће 17 запослених (едукација без провере знања);
- „Психосоцијални развој деце од 7 до 18 година“, уз учешће 14 професионалаца из установе (едукација без провере знања);
- „Изазови у раду са малолетним трудницама и мајкама“, уз учешће 31 запосленог (едукација без провере знања);
- „Психопатске тенденције на раном узрасту“, уз учешће 32 запослених (едукација без провере знања);
- „Траума као појам у контексту родно заснованог насиља“, уз учешће, уз учешће 21 запосленог (едукација без провере знања);
- „Непожељни облици понашања деце и младих у установи и стратегије превенције ризика“, уз учешће 35 запослених (едукација без провере знања у две групе);
- „Пријем деце у домове / прихватилишта за децу без родитељског старања – од плана до реализације“, уз учешће 25 запослених (едукација без провере знања).

Поред едукације за запослене у ЦЗОДО, реализовали смо и програме обуке за подршку сарадницима у другим установама у Србији и Црној Гори:
- „Примена базичног програма рада у установи за децу и омладину“ за запослене у Дјечјем дому Младост Бијела;
- „Иницијални тренинг за телефонске саветнике“ за запослене у Дјечјем дому Младост Бијела;
- „Програм обуке пружалаца услуга социјалне заштите за примену Базичног програма рада у установи за децу и омладину“ за пружаоце услуга социјалне заштите у Суботици;
- „Иницијални тренинг за телефонске саветнике“ за пружаоце услуга телефонског саветовања у Нишу;
- „Иницијални тренинг за телефонске саветнике“ за пружаоце услуге телефонског саветовања при Шабачкој епархији;
- „Основни приступи у раду са децом са вишеструким тешкоћама у развоју“ за запослене у Дому за децу и омладину Душко Радовић у Нишу.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ

- Међународна конференција Алтренативна брига у 21.веку - у организацији ФИЦЕ Србија, 19-21.09.2023.
- XIII годишња конференција Виктимолошког друштва Србије: “Подршка жртвама и превенција виктимизације: Изазови и перспективе”; Београд, 23. и 24. новембар 2023. године. Да ли препознајемо децу сведоке породичног насиља као жртве? (1 излагач)

- Учешће на 71. Конгресу психолога Србија – Нови хоризонти (сајбер) психологије. Округли сто: Сексуално злостављано дете – шта нам стоји на путу ефикаснијег откривања, заштите и третмана – интерсекторски приступ;
- "Положај Ромкиња у Републици Србији: родно засновано насиље, дискриминација и безбедност"; Београд,
- „Алтернативна брига у 21.веку- развој политика и добрих пракси за деу и младе"

СКУПОВИ

- Стручни скуп у организацији Удружења стручних радника у социјалној заштити у Врњачкој Бањи, октобар 2023.;
- Стручни скуп у Бањалуци, учешће на Панелу на тему групних форми рада са децом са изазовима у понашању новембар 2023.;
- Стручни скуп у организацији Фондације СОС Србија – програм „Јаки млади", учешће у Панелу на тему подршке деци / младима без родитељског старања у запошљавању и осамостаљивању.
- Округли сто Коморе социјалне заштите: "Етички принципи у раду са корисницима", три запослена

АКАДЕМСКО УСАВРШАВАЊЕ, СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ

-Два дефектолога су на мастер студијама на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију
-Едукције за психотерапеуте – различити правци (10 запослених)
Сви полазници психотерапијских школа, специјализација и наведених студија сами финансирају усавршавања.

ПОТРЕБНЕ ОБУКЕ

Стручни радници су изразили интересовање за следеће области у којима је потребно да буду спроведене обуке:
•Обуке за примену Базичног програма рада
•Програм подршке професионалцима у раду са децом и младима са проблемима у понашању
•Рад са децом и младима са комбинованим проблемима у понашању и психијатријским тешкоћама.
•Рад са децом, младима и одраслима у процесу туговања и репарацији трауматског искуства
•Лакше до емоционалне резилијентности
•Вештине групног рада са децом и младима
•Рад са породицама у којима постоје проблеми зависности, насиља и менталног здравља
•Сексуални развој деце са тешкоћама (практичне препоруке)
•Палијативна нега и збрињавање у педијатрији
•Рад са жртвама родно заснованог насиља и трафикинга
•Употреба индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима и пружање подршке особама у ризику

СУПЕРВИЗИЈА

У 2023. години супервизијски процес у ЦЗОДО се одвијао у смањеном обиму. због недостатка довољног броја спремних обучених интерних водитеља супервизије, подршка у форми групних супервизијских састанака се није реализовала са запосленима у Стационару.

Интервизијски састанци су одржавани само у Дому Драгутин Филиповић Јуса и то 7 састанака.

Састанци које су водили интерни супервизори су одржавани у домовима за децу и омладину Јован Јовановић Змај, Дринка Павловић, Моша Пијаде, Драгутин Филиповић Јуса, Прихватилишту за ургентну заштиту деце, Материнском дому, Телефонским линијама и програму Бенефицирано становање.

Одржано је 70 састанака, са укупно 350 присутних. Поред тога је одржано и 5 састанака екстерне супервизије, на којима је експерткиња из Асоцијације системских терапеута подржавала интерне супервизоре.

X САРАДЊА СА ДРУГИМ АКТЕРИМА

1. САРАДЊА СА УСТАНОВАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

1.1. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Сарадња са представницима локалне самоуправе је слабо развијена на све три општине на чијој територији се налазе наше радне јединице. Корисници Стационара за мајку и дете (Општина Савски венац) и РЈ Драгутин Филиповић Јуса (Општина Врачар) преко локалне самоуправе остварују право на организацију школског превоза.

Дом Моша Пијаде је успоставио сарадњу са Градским зеленилом на Вождовцу, који су обезбедили обнављање живе ограде и најавили наставак садње зеленила око дома.

Поред тога осим новогодишњих пакетића и повремених усмеравања донатора- нема значајније сарадње.

1.2. ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Сарадња са центрима за социјални рад остварује се континуирано од активности пријема и збрињавања деце, преко планирања и ревизије услуга заштите, остваривања права деце до планирања промене и отпуста. Због ограничене дужине боравка најдинамичнија сарадња је са прихватилиштима, а децу у институционалној заштити орган старатељства посећује два пута годишње ради израде планова заштите, а по потреби и чешће.

Најчешћи проблеми са којим се суочавамо су:
·Непотпуна пријемна документација деце – изостанак здравствене документације, недостатак битних информација о претходним облицима смештаја, као и о породичном статусу и другим подржавајућим особама из окружења.
·Честе промене водитеља случаја и старатеља, па не постоји континуитет у односу са корисником.
·Недовољна ажурност у фази отпуста, када треба бити у пратњи деце ради прибављања личних докумената, тражења стана или запослења.
·Недостатак иницијативе.
·Спорост у доношењу одлука; неувремењене реакције на захтеве због презауузетости, кашњење у обављању договореног.
·Планови услуга са недовољно јасним елементима (нпр,шта је то што треба да се промени/уради да би се дете вратило у породицу; јасна подела активности и задатака – ко у решавању ког задатка помаже породици; колико дуго и са којим циљем се реализују контакти).
·Неуједначена тумачења и примена прописа, а тиме и неједнак третман у остваривању права корисника.
·Необавештавање тима установе о променама (промене стараатеља, промена у породичној динамици, недостављање Решења)
·Неувремењеност доношења одлука у породично-правној заштити деце, од подршке родитељима до лишавања родитељског права, што води дугој институционализацији или задржавању у систему без разрешеног питања сталности за дете.

Током 2023.године смо у константној комуникацији са представницима ГЦСР (у чијој надлежности је највећи број корисника) ради заједничког решавања приоритетних проблема – предуго задржавање деце у прихватилиштима (због чега је онемогућен смештај нових корисника), отпуст деце узраста до 3 године, решавање статуса деце која су дуго и често у бекству итд.

1.3. ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

РЈ ЦЗОДО углавном имају добру сарадњу са Домовима здравља на чијој територији се налазе. Установа сарађује и са бројним установама секундарне и терцијарне здравствене заштите: Градским заводом за хитну медицинску помоћ, Институтом за јавно здравље Батут, Градским заводом за јавно здравље, УДК Тиршовом, Институтом за мајку и дете, Клиником за неурологију и психијатрију за децу и омладину, Институтом за ментално здравље, Специјалном болницом за рехабилитацију и ортопедску протетику, ГАК Народни фронт и другим болницама и клиникама према потребама деце.

Протоколи о сарадњи са здравственим установама у којима се најчешће прегледају и лече наши корисници значајно би олакшали остваривање права на здравствену заштиту и деци и запосленима у њиховој пратњи – у смислу благовременог заказивања прегледа, првенства пријема, хоспитализација и сл. Такође, понекад наилазимо на негативне коментаре здравствених радника о популацији коју збрињавањамо (нпр.малолетним трудницама и мајкама са децом).

Посебан изазов представља имплементација Програма палијативног збрињавања у педијатрији, па је потребно интензивирати сарадњу са представницима националних тимова за спровођење овог програма.

1.4. ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

Значајна је сарадња са организацијом **Центар за позитиван развој (ЦЕПОРА),** која реализује континуирани програм подршке – Развојно превентивни центар и већ десет година успешно организује активности, радионице и дружења са децом и младима из установе.

Активно смо сарађивали са организацијом **Центар за унапређење друштва**, која спроводи програм Дружимо се и учимо заједно – волонтер / друг, а партнер је и у пројекту „Самосталан, али не и сам“.

Континуирано тече и сарадња са организацијом **Центар за социјално превентивне активности – ГРиГ**, где су поједини млади одлазили на састанке клубова за младе, као и на индивидуалне саветодавне разговоре.

Интензивно сарађујемо са организацијом **Фондација СОС Дечија села,** која организује бројне едукације за запослене, а настављена је и реализација програма Јаки млади у подршци младима који излазе из система заштите.

Успостављена је сарадња са Удружењем студената за неуронауке, који су прошли који држе едукативне радионице деци на домском смештају.

Матерински дом има дугогодишњу сарадњу са **НВО Атина** и **Аутономним женским центром**. Поред тога значајну подршку пружају и Центар за кризну политику и реаговање (радионичарски рад), **Центар ИАН** (психотерапијска подршка), Центар за жене и децу Рома ДАЈЕ (радоничарски рад).

Центар Е8 је једном недељно одржавао радионице за децу и младе из домске заштите које се баве превенцијом родно заснованог насиља, у којима су углавном учествовали младићи.
Било је и једнократних или краткорочних активности у заједници, где су, на иницијативу установа и организација из заједнице, деца и млади укључивани на радионице, едукације и друге активности (нпр. обука за израду видео игрица; обука за израду бизнис плана, и др.).

1.5. ОБРАЗОВНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Сарадња са образовним институцијама је добра и омогућава да у складу са одредбама Закона о образовању скоро сва деца буду укључена у образовни процес у школама у локалној заједници. Могуће је унапређење сарадње са појединим школама по питању програма рада са децом по ИОП1 и ИОП2, смањења стигматизације од стране вршњака, али понекад и неоправдане попустљивости према деци која живе у установи. Такође, постоји потребно је унапређење процедуре уписа деце у вртиће.

1.6. МЕДИЈИ

У претходној години било је више новинарских текстова, медијских прилога и гостовања на радију и телевизији углавном везаних за теме осамостаљивања младих, усвојења, случајева напуштања деце и донаторских акција.

С обзиром на преовлађујућу негативну слику о актерима у социјалној заштити која се често пласира кроз различите медије, било би корисно да постоје специјализоване медијске форме које би се систематично бавиле положајем корисника и улогом установа социјалне заштите у остваривању најбољег интереса и права деце.

Сарадња са медијима је регулисана Директивом надлежног министарства.

1.7. ПОЛИЦИЈА

Установа има традиционално добру сарадњу са МУП-ом нарочито са Одељењем за малолетничку делинквенцију и Одељењем за потраге. Полиција се ангажује у у кризним ситуацијама када деца не могу да се зауставе у понашањима која су угрожавајућа или када постоји претња по безбедност корисника/запослених од стране трећих лица. Такође, значајну подршку полиција пружа приликом самоиницијативног напуштања установе од стране корисника, када је потребно пронаћи дете и вратити га у безбедну средину.

2. САРАДЊА СА ПОЈЕДИНЦИМА

2.1. ПРИПРАВНИЦИ И СТУДЕНТИ НА ПРАКСИ

Током 2023. приправнички стаж је обављало 11 приправница - од тога је шест завршило, 2 су одустале након што су пронашле посао, а 3 је актеулно на стажу: 5 социјалних радника, 3 психолога, 2 дефектолога и 1 специјални педагог. Поред тога, једна колегиница (дефектолог) је обавила волонтирање по уговору у струци у трајању од 3 месеца, на сопствену иницијативу ради стицања професионалног искуства.

Студентска пракса се у 2023. години одвијала без сметњи, уживо у контакту са децом. Током године студентску праксу у нашој установи је обавило укупно 30 студента/кињa: 13 са психологије, 9 са социјалног рада, 5 са специјалне педагогије, 2 са дефектологије и 1 са педагогије.

2.2. ВОЛОНТЕРИ

Ангажовање волонтера је, такође, настављено, с тим да је у Стационару омогућен контакт са децом само изван група, а повремено и обустављан из епидемиолошких разлога (варичела). Одржана је једна основна обука волонтера са укупно 26 учесника и једна за програм „Волонтер – друг“ са 28 учесника. Већина обучених волонтера је ангажована у програмима које су прошли. Волонтери су највише били ангажовани у активности индивидуалне подршке деце и младима, као и у додатној подршци у учењу. У 2023. години програм индивидуалне подршке деци на смештају, у партнерству са организацијом „Центар за унапређење друштва“, је проширен и на децу из Стационара.

У првој половини године је реализован програм „Самосталан, али не сам“, који у партнерству са нашом установом реализују организације „Центар Звезда“ и „Центар за унапређење друштва“, са циљем пружања индивудалне вршњачке и парњачке подршке младима који су у фази напуштања заштите, а постоји иницијатива да се настави и у овој години. У току лета 32 волонтера се ангажовало на физичком уређењу простора у згради у ул. Звечанска 9., која је припремана за привремено пресељење деце из Стационара док се реновира зграда у ул. Звечанска 7.
У току 2023. години пријавило се 170 потенцијалних волонтера.

2.2. ДОНАТОРИ

У току 2023. године, реализован је велики број донација, које укључују услуге, добра и радове, са већим бројем физичких и правних лица. Значајан број грађана помаже установи и деци на смештају прикупљањем средстава – углавном у роби – гардероба, играчке и друге ствари за децу. Донације се реализују према инструкцијама надлежног министарства.

Правници Центра су састављали и ажурирали Листу потреба за све радне јединице и успешно у договорима са донаторима, вршили реализацију истих. Списак донатора се редовно објављује на сајту установе, а детаљан преглед донација је део Извештаја о финансијско материјалном пословању.

XI ЕВИДЕНЦИЈА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

Постојећи систем вођења евиденције и документације у Центру је у потпуности усклађен са важећим Правилником о вођењу евиденције о корисницима и документације о стручном раду у установама социјалне заштите. Међутим, како Правилник деценијама није мењан у делу који се тиче пружаоца услуга смештаја, сами смо уводили додатне евиденције и осмишљавали нове за иновативне услуге.

Од 2018. у установи се за вођење евиденције о корисницима користи Јединствени информациони систем установе социјалне заштите (ЈИСУСЗ Звечанска) који је олакшао рад, иако су још увек потребна додатна усавршавања софтвера. Од 2016.године установа је умрежена у Интегрисани здравствени информациони систем (ИЗИС) Републике Србије. Од 2017.године у употреби је Електронска архивска књига (Arhilibris), као и Електронска деловодна књига (Archilleus) – регистар свих аката и докумената које установа евидентира, шаље или прима.

У току године рађено је и на увођењу Јединственог информационог система установе у област финансија – имплементиран је Модул за фактурисање који се односи на трошкове смештаја и џепарца, чему је претходило дефинисање, унос и редовно ажурирање нових скупова података који се односи на платиоце, учешће сродника, висину џепарца, евиденционе бројеве, основе осигурања и припадајуће филијале РФЗО, одсуства, рекатегоризације и ценовнике за све категорије корисника и смештаја. Планиран је наставак имплементације у области финансијских и кадровских евиденција и интеграција свих модула.

Током лета, због селидбе из објекта у Звечанској 7 је послата велика количина документарног материјала у Архивски депо у Дому Јован Јовановић Змај. Претходно је простор сређиван (изнета је велика количина намештаја и неисправних спортских реквизита). Такође, обављен је одабир архивске грађе и излучивање безвредног документарног материјала коме су истекли рокови чувања, укупне дужине 17 метара. Ради се на сређивању новопристигле грађе, а извесно ће у наредној години бити потребно поновно излучивање.

ЗАКЉУЧАК

КЉУЧНИ РЕЗУЛТАТИ ЦЗОДО У 2023.ГОДИНИ СУ:

✔Реализован је премештај корисника и запослених из Стационара за мајку и дете у објекат у Звечанској 9, који је претходно делимично адаптиран; премештај РЈ Општи послови у објекат Материнског дома у дворишту; наставак грађевинских радова на објекту у Звечанској 7.

✔Формирана матична група за децу предшколског узраста у Дому Дринка Павловић након (припреме програма, запослених и простора) успешно функционише.

✔Интензивирана сарадња са Градским центром за социјлани рад – обезбеђена благовремена решења о смештају и старатељству; ревидирани спискови старатеља; убрзани поступци у појединим случајевима.

✔Реализовано испитивање задовољства запослених, на основу кога ће се ревидирати План за унапређење система праћења и подршке запосленима, који ће бити реализован у складу са финансијским и другим могућностима установе.

✔Успостављен број запослених у прихватилиштима у складу са Одлуком Града (10 новозапослених); разматрана могућност проширења капацитета прихватилишта за децу предшколског узраста.

✔Успешно успостављена и пружана услуга онлајн саветовања у сарадњи са УНИЦЕФ-ом.

✔Спроведен нови круг селекције и обуке волонтера и студената.

✔Реализоване мере и задаци из области интегритета, родне равноправности и приступа информацијама; израђени нови извештаји и планови.

✔Рађено је на сређивању архивске грађе и документарног материјала, сређивању простора Ариховског депоа; излучено је 17м документарног материјала коме су истекли рокови чувања.

✔У свим РЈ улагано у побољшање просторних услова – зановљени делови намештаја, столарије, расвете, санитарија, медицинске опреме.